

Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó. Memòria 2019

Biblioteca Pública i Arxiu Històric de Maó

Memòria d'activitats i programes realitzats a la Biblioteca i l'Arxiu Històric de Maó durant el
2019

Equip Bibliotecari

Tècniques: Antònia Soler Florit (80% jornada)
Raquel Egea

Auxiliars: Antònia Cardona Pons
Anna Elisabet Fernández Alemany
Isabel Negre Català
Maria Janer Rotger

Ordenances: Catalina Tudurí Cardona
Trinidad Moll Gómez de la Tía
Montserrat Benítez

Director: Joan Pau Salort Salort

Índex

1. Presentació.....	5
2. Introducció.....	6
3. Estadístiques.....	7
4. Serveis prestats.....	8
5. Programes.....	9
6. Activitats Realitzades.....	12
7. Infraestructura i Equipament.....	20
8. Recursos humans.....	22
9. Organització interna.....	23
10. Execució del pressupost.....	24
11. Formació.....	26
12. Comunicació.....	27
13. Col·laboracions.....	27
14. Propostes.....	27
15. Conclusions.....	28
16. ANNEXOS:	30
Annex 1. Infograma de l'activitat de l'Arxiu Històric	
Annex 2. Dossier de premsa	

Presentació

Aquesta memòria dona compte dels aspectes més rellevants en la gestió i les activitats de la Biblioteca i Arxiu Històric durant el 2019. La memòria descriu els serveis prestats i ressenya les activitats realitzades, així com una valoració. Els resultats han de servir per detectar mancances, marcar prioritats i resoldre problemes en relació a la principal funció de la biblioteca que és el foment de la lectura en tots els formats i en totes les franges d'edat per un costat i esdevenir un centre de dinamització cultural i espai de relació social per l'altre. Pel que fa a l'arxiu, també ha de servir per posar en valor la tasca que s'hi duu a terme malgrat la inexistència de personal adscrit a aquest equipament.

La Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó està gestionada pel Departament de Cultura, Educació, Joventut i Esports del Consell Insular de Menorca, gràcies a la delegació d'aquests per part del Govern Balear. El personal adscrit a la Biblioteca són funcionaris de la CAIB que depenen de la Conselleria de Presidència que on resideix des de la darrera remodelació del Govern la Delegació de Cultura del Govern Balear. La gestió i pressupostos depenen del Departament de Cultura del Consell Insular de Menorca atesa la transferència d'aquesta competència. I com a biblioteca pública de l'Estat participa dels programes coordinats del Ministeri de Cultura del Govern d'Espanya. La biblioteca és la biblioteca central de Menorca i és membre de la Xarxa de Biblioteques de Menorca. D'altra banda la nostra biblioteca també col·labora amb l'Ajuntament de Maó i exerceix de biblioteca urbana de la ciutat. La biblioteca i l'arxiu són dos serveis paral·lels, que tot i tenir les seves connexions, atenen a missions, objectius i usuaris distints, per aquest motiu tornam a manifestar la necessitat de separar els dos serveis en un futur i dotar-los d'autonomia de gestió amb personal i pressupost propi cadascun.

4

Segons la Llei de traspàs de competències, la biblioteca hauria de ser atesa per un mínim de 13 persones. La relació de llocs de treball mostra la necessitat de 23 llocs de treball, alguns dotats i no coberts, com el tècnic arxiver. Durant el 2019 hi han treballat 10 persones, però amb períodes de manca de personal ateses les baixes i els canvis de destí. A causa de la manca de personal la biblioteca, amb part del pressupost del que hi aporta el Departament de Cultura del CIM, ha de recórrer a la contractació de serveis exteriors per a feines específiques que el personal adscrit no pot atendre, malgrat el capítol de personal ha de ser cobert pel Govern Balear.

La Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó és una institució rellevant dels equipaments culturals de Menorca. La programació d'activitats i els serveis oferts durant el 2019 donen compte d'una institució dinàmica, atenta a les necessitats dels usuaris i connectada amb la rica xarxa cultural de l'illa.

El mes d'agost Francesc Florit Nin abandonà la direcció per retornar a tasques docents i fou substituït per Joan Pau Salort Salort, funcionari de carrera de la Conselleria d'Educació que ocupa la plaça de director en comissió de serveis des d'aleshores. Cal agrair la tasca realitzada per Francesc Florit durant els darrers quatre anys.

2. Introducció



La Biblioteca Pública de Maó i Arxiu Històric està ubicat en una de les places cèntriques de la part antiga de la ciutat, Plaça de la Conquesta, 8. És un bell edifici de factura neoclàssica dividit en tres plantes més el soterrani. La superfície útil total és de 2500 m², gairebé la meitat dels quals es dedica a Biblioteca.

Tot i que atén la població de Maó, d'unes 30.000 persones, la Biblioteca dona servei també a la resta de la població de l'illa. D'altra banda està consignada com a Biblioteca Insular Central per la qual cosa assumeix algunes funcions que abasten tota l'illa. Aquests fets fan que l'actual biblioteca quedi actualment mancada d'espai i personal. Igualment és

d'ús insular l'Arxiu Històric al qual consulten tots els investigadors de dins i fora de Menorca

La ciutat de Maó presenta una rica xarxa d'associacions i entitats de tot signe que la fan dinàmica i plena d'oferta formativa, cultural i esportiva. La Biblioteca estableix contacte i col·laboració amb aquestes entitats.

5

Menorca té 8 biblioteques municipals que integren la Xarxa de Biblioteques de Menorca. La Biblioteca Pública de Maó és la biblioteca de referència. El municipi també té una biblioteca privada gestionada per la Fundació Rubió i tres biblioteques més especialitzades: la de l'Ateneu de Maó, Hernández Mora i la del Museu de Menorca. Cada centre educatiu també té la seva biblioteca escolar, però en general no disposen de personal per atendre-les correctament. El Centre de formació del Professorat té una biblioteca especialitzada en pedagogia i didàctica. Cal esmentar també l'Escola Oficial d'Idiomes i les Escoles d'Adults amb les quals mantenim alguna col·laboració.

La missió bàsica de la Biblioteca és el foment de la lectura en totes les franges d'edat des de diversos formats i facilitar l'accés als productes culturals. La Biblioteca és un servei públic que garanteix a tots els ciutadans i ciutadanes i a les diferents entitats en l'àmbit local i insular l'accés lliure i gratuït a la informació, la formació i l'oci per així contribuir al desenvolupament personal i col·lectiu. Es proposa com un espai de convivència i de cohesió social. D'altra banda és la dipositària del Dipòsit Legal de Menorca i té la missió de preservar el patrimoni bibliogràfic. D'altra banda també pretén difondre i crear continguts d'interès dels usuaris; usar i actualitzar les TIC per millorar la qualitat del servei; i col·laborar amb la xarxa ciutadana, cívica i institucional.

La missió de l'Arxiu Històric és conservar en bones condicions i posar a l'abast de la ciutadania el seu magnífic fons en les millors condicions arxivístiques possibles cosa que esdevé impossible sense gaudir de personal adscrit.

3. Estadístiques bàsiques

Les estadístiques són recollides de forma automàtica pel sistema de gestió compartit amb les 52 Biblioteques Públiques de l'Estat i que són a disposició a la web del Ministeri a l'adreça [Bibliotecas Públicas españolas en cifras](#)

Xifres bàsiques comparades 2015- 2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Dies oberts al públic	285	288	282	280	282
Hores setmanals obertura al públic	44	44	44	44	44
Revistes nova adquisició	12	20	3	18	3
Documents incorporats	2.443	2.394	3.101	3.153	2.399
Documents sonors	331	152	256	131	31
Documents audiovisuals	437	300	413	245	158
Nous usuaris	976	915	896	842	844
Prestataris actius	4998	5.558	4535	4.296	4428
Préstecs llibres	40.638	43.410	40.252	36.806	35.039
Préstecs audiovisuals	23.856	20.885	17.879	13.593	11.796
Autopréstecs	8025	15.862	26.926	22.857	22.381
TOTAL DE PRÉSTECES	70.758	70.676	62.933	54.591	48.184
Investigadors: documents consultats	1.683	2.033	1.849	1.771	1.554
Visites a la biblioteca	115.196	112.225	121.512	102.339	98.220
Visites concertades	33	46	59	45	40
Visites pàgina web	73.099	92.428	106.668	117.619	120.807
Sessions d'accés a Internet (MYPC)	15.664	17.324	18.238	12.284	11.116
Consultes OPAC via web	5.687	8.716	8.797	8.047	8.362
Activitats organitzades per la Biblioteca	33	50	68	92	72
Activitats celebrades a la Biblioteca	52	44	58	44	53

Continua la tendència general de davallada de préstecs, fenomen que és general a tot Espanya. Es mantenen els altres indicadors, tot i que hi ha un descens en alguns com les visites i els prestataris actius. Han disminuït les activitats organitzades per la Biblioteca

La introducció d'Internet a la vida quotidiana ha fet que el consum de productes culturals (lectures, cinema, revistes, música) es vehiculi cada vegada més per via telemàtica i minva les demandes de préstecs. Per altra banda, els usuaris cada vegada fan altres usos de la biblioteca fora del préstec com són per exemple les activitats i l'ús del nostre wifi gratuït.

L'ús de la Biblioteca Pública de Maó manté uns índex alts en comparació a la mitjana de les biblioteques públiques estatals, sobretot si també comparem el número de treballadors de l'equipament i els pressuposts d'aquesta biblioteca amb altres de població associada similar

Pel que fa a l'activitat de l'Arxiu i la Secció Local. Tot i que no tenim un arxiver per atendre les demandes de consulta a l'arxiu històric, és un servei que és molt viu. El 2019 s'han atès les demandes de gairebé 70 investigadors. A l'annex 1 d'aquesta memòria es pot trobar la infografia que resumeix totes les dades de l'any 2019.

L'arxiu ha requerit els serveis externs de diversos arxivers autònoms a temps parcial condicionats per estrictes normes de contractació que han pogut fer molt bona tasca. Raquel Egea i Diego Taltavull han treballat amb el fons de la Delegació del Govern, tot i que encara resta molta feina per endavant per poder gaudir del fons correctament. També Raquel Egea amb l'ajut uns mesos d'Esperança Pallicer, que ja havia treballat anteriorment a l'arxiu, han anat dissenyant un nou quadre de classificació dels fons documentals així com s'han revisat els documents informatitzats per iniciar una tasca de reordenació del fons per a modernitzar-lo i establir objectius de treball en el futur. Però és evident que sense personal propi i estable és impossible mantenir viu un arxiu.

4. Serveis prestats

A Menorca tot un conjunt d'entitats organitzen un ventall ampli d'activitats culturals. La biblioteca ha de trobar el seu lloc específic dins aquest conjunt d'iniciatives. Els nostres serveis són en resum els següents:

1. Consulta de documents. La biblioteca i l'arxiu faciliten l'accés a les col·leccions tant física com virtual, amb la possibilitat d'accedir a altres fons públics.
2. Servei d'informació local a usuaris, personal o via web.
3. Servei de préstec personal i autopréstec
4. Servei de préstec interbibliotecari.
5. Servei de e-biblio de lectura digital
6. Servei d'Internet.
7. Servei de wifi obert.

8. Activitats de promoció de la lectura.
9. Atenció als investigadors per a l'arxiu històric.
10. Suport a l'educació. (Programa Viu la Cultura del Govern Balear, Salut Jove i Cultura del Consell Insular, Visites escolars, Lectures dels centres de secundària)
11. Servei de formació a usuaris en l'ús de la biblioteca
12. Servei d'extensió bibliotecària: Centre Penitenciari, Hospitals, Centres de dia i residències de majors.
13. Pàgina web pròpia amb els serveis integrats.
14. Servei ordinador i programari amb 27 unitats a disposició del públic.
15. Serveis de cessió d'espais disponibles (sala d'actes i sala de reunions)
16. Servei de reprografia

5. Programes

Els programes són les actuacions que tenen continuïtat al llarg de l'any. Ho diferenciem de les activitats que són puntuals.

PROGRAMA Pregunti, les biblioteques responen. És un programa estatal que porten a terme les Biblioteques Públiques de l'Estat. Des de qualsevol lloc es poden fer consultes via Internet. Les Biblioteques adherides al programa responen a les preguntes formulades pels usuaris. Aquest programa es va seguir fins a l'estiu però amb l'arribada del nou director es va deixar de fer temporalment per manca de personal i temps per a poder contestar adequadament les consultes via internet que es rebien gairebé diàriament.

Plecs de Lectura. Aquest programa es fa en coordinació amb l'IME i a través del pressupost de la Xarxa de Biblioteques del CIM. Durant el 2019 s'han editat per iniciativa de la Biblioteca Pública de Maó 12 plecs de lectura, com a continuació del programa iniciat el 2017 i continuat el 2018. Són textos de difusió de temàtica diversa amb una àmplia difusió per Menorca. S'han editat 7.500 exemplars de cada nombre. Amb l'arribada del nou director l'Arxiu d'Imatge i So de Menorca també col·laborarà amb l'edició dels Plecs i aportarà fotografies antigues i modernes que en la majoria dels casos substituiran les pintures que havien protagonitzat els 33 primers Plecs. Aquesta és la relació dels realitzats durant l'any 2019:

mes	Motiu/tema	Autor i text	Pintor il·lustració
GENER 25	20 anys reserva Biosfera	Gloses reserva de Biosfera. Quaderns de Folklore	Torrent
FEBRER 26	Text històric	Àngel Ruiz i Pablo	Enric Servera
MARÇ 27	Publicació de l'IME: Paraules i modismes	Xec Riudavets. Espigolada	Maria Torrontegui
ABRIL 28	Plec infantil. Conte	Fàtima Anglada	Sílvia Vivó

MAIG 29	200 anys mort Joan Ramis	<i>Joan Ramis. Antologia</i>	Pep Vives
JUNY 30	40 anys Enciclopèdia de Menorca	Pres. Miquel À Casanovas. Text Josep M. Vidal	Nuria Teruel
JULIOL 31	Poesies de circumstàncies	Joan F. López Casanovas. Fruïta del temps	Marianel gallardo
AGOST 32	J.M. Quadrado. Text històric	"200 aniversari" Any Quadrado. Els pastorets	Pere Pons
SETEMBRE 33	Armand Escandell. Ed. Arrela	Novetat literària	Armand Escandell
OCTUBRE 34	Mort Tomàs Vidal Bendito. IME	Selecció textos de Tomàs Vidal Bendito.	Fotografia Josep M. Vidal Hernández
NOVEMBRE 35	Text històric. IME Receptes de cuina	<i>Pres. Marga Cursach. Llibretes de cuina del s.XIX Bàrbara Soler i Bàrbara Oliver</i>	Fotografia d'Anna Capó
DESEMBRE 36	Text històric. Nadal	<i>Pres. Xavi Martín. Text La comèdia dels Pastorells de Francesc Pons Carreras</i>	Diverses fotografies Xavier Martín i La Salle Alaïor del fons AISM, i col·lecció Toni Seguí

Per a la preparació del pressupost de 2020 s'ha decidit que els Plecs es publicaran cada dos mesos i que enlloc de 7500 exemplars se'n faran 4500 distribuïts de forma similar a la que ja duia a terme pels pobles de Menorca.

Rebeca en línia. En col·laboració amb totes les biblioteques d'Espanya, Rebeca és un programa de catalogació conjunta que comparteix l'accés als diversos fons.

Extensió Bibliotecària. D'ençà fa uns anys la biblioteca té un conveni de col·laboració amb el Centre Penitenciari de Menorca per tal d'oferir-los els nostres serveis. Es constitueix com un préstec institucional. D'altra banda també hi portam alguna activitat d'animació

Lectura gent gran. Mantenim un servei de lectura al centre geriàtric Santa Rita de Ciutadella en el programa de voluntariat, atès pel director de la biblioteca. Aquest programa també s'ha vist interromput des de l'agost de 2019.

Clubs de Lectura. A la Biblioteca es fan tres grups, un d'adults, un de juvenil i per a famílies i fillets petits. El d'adults ja fa anys que funciona de forma autònoma gràcies a la col·laboració de Marga Llovet que exerceix de coordinadora. Es fa una lectura mensual i les activitats són incorporades a l'agenda de la Biblioteca. Una d'aquestes lectures és compartida amb la resta de les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques de Menorca i és una recomanació del Fons Menorquí de Cooperació, que aporta una persona a posta. Una altra lectura es fa a través del Centre Bit i es fa amb lectors digitals. El club juvenil per a al·lots entre 9 i 14 anys és coordinat per Fàtima Anglada. Cada mes es treballa un llibre i es fan activitats lúdiques entretingudes que van més enllà del simple comentari. El Club de

lectura d'infants i família també és coordinat i dirigit per na Fàtima Anglada que el realitza una vegada al mes.

Documental del mes. Amb la col·laboració de l'associació cultural Comunitart, la biblioteca està adherida al programa de Docs Barcelona i ofereix una projecció d'un documental inèdit cada darrer dimecres de mes entre setembre i juny inclosos. Els mesos de juliol i agost es fa la projecció dels documentals corresponents amb coordinació de l'ajuntament de Maó com a part del programa d'estiu cinema a la fresca.

Centres d'interès. Elaboram centres d'interès i altres són temporals, i d'aquests cada any se'n realitzen diversos.

- Els centres d'interès realitzats el 2019:
- Cultura LGTBI. Permanent --> actualització de centre amb nous títols.
- Lectura fàcil. Permanent.
- Fons Menorquí de Cooperació. Itinerant XBM.
- Las mejores novelas del sXX en castellano.
- Novetats de cuina.
- Novetats còmic.
- Premi Nobel.
- Mort d'Eduard Punset.
- Mort d'Andrea Camilleri.
- Entorn dels 25 anys de Reserva de la Biosfera de Menorca

10

Ressenyes Revista ÚTIL. Cada mes el director redacta unes breus ressenyes de llibres de Menorca o d'autor menorquí a la revista ÚTIL. Són unes recomanacions de lectura adreçades al públic general. Al número especial de Nadal se n'envien 6 llibres proposades de lectura per a diverses edats. En total s'han ressenyat 28 llibres de tema menorquí o d'autor menorquí.

Préstec d'obres d'art. Es presta obra original i gràfica en paper de 18 artistes que en total fan prop d'un centenar d'obres. Es presten ja emmarcades en fusta de faig amb unes mides de 40 x 65 cm. Només es presta als usuaris de la Biblioteca Pública de Maó amb carnet, majors d'edat. Els préstecs es fan sota signatura d'un document de declaració de compliment de la normativa d'aquest tipus de préstec. L'usuari pot consultar l'expositor a la biblioteca o al servei online i triar l'obra. El préstec queda enregistrat i el nostre personal li serveix l'obra escollida. El pot gaudir per un període de 60 dies. Els artistes tenen un contracte amb la Biblioteca amb una vigència de dos anys, renovable. Per a cada artista s'ha estipulat un pagament del 15 % del total del cost segons s'estipula en el conveni de Bones Pràctiques signat entre el Consell Insular de Menorca i l'AAVIB. De moment la iniciativa, que ja porta un any i mig en marxa, té pocs préstecs i encara no s'ha consolidat entre els usuaris. Durant el 2020 s'haurà de decidir si es segueix realitzant i s'hauran de tornar a fer els contractes amb altres artistes, potser d'altres àmbits com la fotografia.

Viu la cultura. Com cada any la biblioteca forma part de l'oferta educativa que s'aglutina entorn del programa Viu la Cultura del Govern Balear. Oferim 5 activitats: Visites guiades; La Biblioteca infantil; El català de Menorca, llengua comuna; L'arxiduc Lluís Salvador i altres personatges; i Antoni Maria Alcover i el *Diccionari català-valencià-balear*.

Salut Jove. Enguany ens hem afegit al programa del Departament de Cultura del CIM de la mà de la Xarxa de Biblioteques a dues ofertes educatives: Poesia a les biblioteques i coneix a un autor menorquí. Diversos centres educatius de la zona de Maó han visitat la biblioteca per a fer aquesta didàctica.

6. Activitats realitzades

El conjunt de les activitats realitzades a la Biblioteca durant el 2019 han sumat un total de 125 actes entre les programades per la pròpia biblioteca (72) i les organitzades per altres entitats externes (53). La majoria dels actes organitzats per la biblioteca pertanyen a algun dels següents programes o tipus d'activitats:

- **Agafats de la mà**

La BPM pren part del programa Agafats de la mà, centrat en la promoció lectora en la primera infància, engegat pel Consell Insular de Menorca i al qual participen totes les altres biblioteques de l'illa. En concret hem: Explica'm un conte (contacontes), Grup de família i lectura, la Maleta Pedagògica, L'arbre de les imatges, Accés al fons específic (préstecs institucionals a les escoles) i Gaudim de les biblioteques (les visites escolars d'infantil)

- **Contacontes.** Promoció lectura infantil.

Les activitats de promoció lectora es fan bàsicament a través del programa Agafats de la mà segons les propostes que proposa la seva responsable Fàtima Anglada. S'han fet un total de 15 actuacions de contacontes, que ve a ser un cada mes. La mitjana d'assistència de públic ha estat de 40 persones. A cada activitat de contacontes es fa una valoració tant per part dels assistents com per part de la bibliotecària.

Pel que fa a les valoracions, en general són positives.

- **Sala infantil**

Hem seguit amb la pràctica habitual i molt ben rebuda d'oferir els llibres infantils expurgats als centres educatius, al Centre de Joves des Castell i al Centre de Salut de Dalt Sant Joan, CEIP Mestre Duran, etc.

Cada mes s'ha organitzat unes exposicions de contes relacionats amb un tema determinat:

Gener: Els porquets; Febrer: Els oficis; Març: Els elefants; Abril: Sant Jordi; Maig Pipí-caca; Juny: Bitxos; Juliol: La mar, estiu, vacances; Setembre: Tornada a l'escola; Octubre: Els moixos; Novembre: Els monstres i Halloween; Desembre: Nadal

A les visites escolars hem seguit oferint la tria de bibliografia relacionada amb els temes que ells ens proposen per facilitar-ne el préstec posterior.

La biblioteca realitza moltes visites guiades per a diversos col·lectius. Les més freqüents són les visites escolars que el 2019 han estat unes 50.

Seguidament es relaciona la llista de les activitats realitzades per tipus d'activitat i en ordre cronològic. Es poden consultar, la majoria, a la web de la biblioteca.

- **Conte contes**

- 28 gener: Improaventures
- 25 febrer: L'estatueta màgica
- 25 març: A tot color. Tres contes de Carnaval
- 1 abril: Subitum teatre
- 25 d'abril: Rondalles africanes
- 27 maig: Contes en off, amb gemma Moll i Fabián Lisboa
- 26 juny: Contacontes El sheriff Otto, amb Maribel Lula
- 23 setembre: Teatre kamishibai amb Makiko Sese
- 07 octubre: La moneda màgica
- 11 novembre: Tnafele, amb la senyora García.
- 21 d'octubre Contes que el foc no crema, amb Carme Serret
- 16 desembre: Conte de Nadal de Charles Dickens, amb Víctor Genestar

12

- **Tallers**

- 4 i 5 febrer: Taller de robòtica lego
- 8, 22 de febrer: Microrelats agafats de la mà
- 13 d'abril: Què hi fa tot sol? Teatre familiar
- 15 maig: Taller Maó + Flors
- Novembre i desembre: Tallers de poesia a les aules amb Ponç Pons

- **Concursos**

- Abril: IX Concurs de punts de llibre

Maig – juny: Concurs Booktrailers juntament amb Injove

- **Presentacions i conferències**

25 gener: Addicions a les noves tecnologies

5 febrer: xerrada de psicologia amb paraules senzilles

15 febrer: Presentació del llibre “Mujeres, casa y ciudades”

21 març: Dia Mundial de la poesia: Concert de Maria Àngels Gornés

22 febrer: Derecho a la biodependencia

23 abril: Presentació del llibre “Els menorquins de la guerra civil americana” amb Marc Pallicer

10 maig: Conferència concert de Francesc Vicens

17 maig: Presentació del llibre “Descubriendo la luz”

6 de juny: Presentació del llibre “El fill de l’italià” de Rafel Nadal

2 novembre: Presentació del llibre sobre l’ús terapèutic del cànnabis

20 novembre: Xerrada de Marina Cefalí

26 novembre: Xerrada de Rebecca Morris sobre la Fundació per la conservació marina.

27 novembre: Xerrada de Víctor Carretero sobre la línia del medi marí del GOB a Menorca

13

- **Exposicions**

Febrer -març: Expo Prima: Ana Gomila

Abril – maig: Expo Prima: Roser Aguilera

Maig: exposició dels punts seleccionats del concurs Punt de llibre

Maig: Expo Prima: Joel Vila

Juliol: Expo Prima: Judith Gorrias

Octubre- novembre: AMP’s Care: Coneixent la bellesa, riquesa i importància de les Àrees Marines Protegides. Amb visites escolars i dues projeccions de documentals associades.

- **Cinema**

- Cicle **Documental del mes**: 10 projeccions segons el programa que es pot consultar a la web de Docs Barcelona

- Doc Fest Menorca. La Biblioteca col·labora amb el far Cultural i projecta dia 13 de novembre els films seleccionats.

- **Activitats externes**

Les activitats externes són aquelles en les quals la Biblioteca Pública de Maó no participa en la seva organització i es limita a cedir l'espai per a la seva celebració. Són moltes les entitats públiques i privades que sol·liciten la sala d'actes o altres dependències per fer-hi actes.

7. Infraestructura i Equipament

Pel que fa al manteniment de l'edifici cada any es fan petites reparacions. La fusteria exterior de l'edifici ha estat finalitzada amb una aportació del Consell Insular de Menorca a càrrec del Departament de Serveis Generals de 32.535 €.

Llistat de materials adquirits per la Biblioteca Pública de Maó durant l'any 2019:

- PC HP PRODESK per a Mostrador
- PC HP PRODESK per a Mostrador
- PC HP PRODESK per a Arxiu
- Programa Deep Freeze per a netetja del disc dur
- Scanner
- 9 il·lustracions per sala infantil
- Farmaciola "Mutua Balear"
- 39 E-Reader Cervantes 4(8GB).--- *Rebut del Ministeri*
- Rotuladora professional Brother D800W
- 1 taquilla amb 9 guixetes.
- 10 taules 180x80 per sala d'estudi
- 4 carros metàl·lics porta llibres
- Monitor Benq Photovue 17" per l'arxiu
- 2 armaris de persianes metàl·liques portes correderes per sala oficina
- Prestatgeria compacta per depòsit D1
- 10 Teclats Logitech
- 1 Estant Melamina/fusta sala oficina
- 3 Estants melanina sala infantil

14

Deficiències de l'edifici

1. L'arxiu històric està mal climatitzat. Caldrà pensar mig termini en una solució que passa per posar un aparell de climatització diferenciat de la resta de l'edifici.
2. Els lavabos necessiten una reforma perquè hi ha avaries contínues. Les cisternes dels vàters tenen pèrdues contínues d'aigua a causa de lo vell que està.

3. Continuem amb el lloguer del magatzem del carrer Oquendo de Maó per manca d'espai a la biblioteca i arxiu. Aquest local no és un lloc adient per a la conservació dels documents i per això s'han pres mesures per acabar amb aquest lloguer i traslladar els fons a la nostra seu.

8. Recursos humans.

La biblioteca i l'arxiu ha tingut un 2019 nefast pel que fa a la dotació de personal. Ha estat un any amb molts de canvis, la qual cosa ha dificultat la gestió bibliotecària i l'atenció del públic. En diverses ocasions ens hem vist obligats a reduir les hores i els dies d'obertura per manca de personal. Els compromisos que l'administració autonòmica havia fet per dotar de més personal la biblioteca i especialment l'arxiu han estat insatisfactoris. Aquesta mancança, ja endèmica ha hagut de ser solucionada mitjançant la contractació de serveis externs de quatre persones que es paguen amb el pressupost propi de funcionament de la biblioteca i que, per suposat es lleva d'altres partides. Aquest fet ha suposat una despesa d'uns 36.000 €. Els llocs de treball assignat a la Biblioteca i Arxiu Històric de Maó segons la RLT són 22 persones. Actualment n'hi treballen 9, quan en teoria n'hi hauria d'haver 12 com a mínim. En l'actual situació, l'arxiu no té cap persona dedicada a tasques específiques arxivístiques (des de fa més de 30 anys no n'hi ha). Aquesta biblioteca és la segona més mal dotada de personal de totes les biblioteques Públiques de l'Estat atenent una població similar. Una de les tècniques, que portava més de 40 anys a la biblioteca, s'ha jubilat i malgrat la ràpida substitució del seu lloc de feina ha deixat un buit considerable. En dos anys de l'equip tècnic s'han jubilat les dues funcionaries que hi havia i opino que s'haurien de convocar oposicions de les seves places prest.

15

Resulta evident la manca de personal per atendre no només la gestió del dia a dia sinó també la dificultat que suposa per engegar programes, activitats i projectes. Especialment greu és el cas de l'arxiu, perquè no té ni pressupost assignat ni cap persona que el pugui atendre. Les poques gestions que es fan es redueixen a la petició de documentació per part dels investigadors que realitza una auxiliar administrativa. És evident que aquest servei no s'hauria de poder oferir al públic perquè no podem garantir la seguretat del fons ni la seva custòdia.

Com cada any s'ha procedit a la contractació de serveis durant 9 mesos de una persona per a catalogació i una altra per a gestió d'arxiu històric, però a partir del 2020 els contractes a autònoms continuats en el temps es prohibeixen i ja no podrem gaudir d'aquests reforços importantíssims per al bon funcionament del servei.

Tot fa pensar que biblioteques i arxius és la parenta pobre i marginada de la política cultural. Tot i ser conscients que vivim un país d'urgències i de greus mancances en moltes realitats peremptòries (educació, sanitat, serveis socials) no deixa de fer que des de la meua posició de director de la biblioteca i arxiu consideri lamentable (també) aquesta situació que podríem qualificar de precària.

9. Organització interna

L'equip de persones de la biblioteca arxiu s'ha reunit almenys una vegada o dues al mes. Les reunions serveixen per coordinar les tasques de gestió de la biblioteca. El director informa de les reunions a les quals assisteix i es mira d'arribar a acords sobre gestió, programes, activitats, etc. També es fan una gran quantitat de reunions més sectorials amb cadascun dels equips de treball i llocs de feina. A causa dels reiterats canvis de personal, les baixes i les jubilacions, un dels temes més tractats és la redistribució de responsabilitats i la configuració de calendaris i horaris laborals.

Avaluació de l'equip

En el 2019 des del Govern Balear s'ha fet una avaluació del personal a partir de les enquestes 365. Degut al poc temps que fa que exerceixo de director no crec que estigui en disposició d'analitzar i comentar el treball de les treballadores.

Per iniciar aquesta nova etapa de direcció s'ha contactat amb una psicòloga coaching de personal i durant el final d'any i l'inici del 2020 s'han fet dues trobades amb ella i amb tot el personal que han estat molt positives. Insisteixo en el fet que és molt difícil mantenir un bon clima de grup amb el dèficit de personal d'aquest servei i amb la poca estabilitat de l'equip.

Queixes i suggeriments d'usuaris. Durant el 2018 s'han rebut 7 queixes/suggeriments a les quals s'ha donat la deguda resposta. Tres de les queixes són per ampliació d'horaris, especialment en època d'exàmens i oposicions. Les altres són queixes de circumstàncies fortuïtes.

16

10. Pressupostos

Els pressupostos de la Biblioteca han anat augmentant en els últims anys gràcies al compromís del Departament de Cultura del CIM. Aquest augment ens ha permès de realitzar compres en equipament i en despeses de manteniment de l'edifici.

D'aquest requadre es dedueix que la biblioteca de Maó és després de la de Segovia, la biblioteca pública de l'Estat més mal dotada econòmicament, especialment en despesa del capítol 1, de dotació de personal.

El pressupost per al 2019 va augmentar fins als 212.740 €. En el quadre següent es mostra l'execució del pressupost 2019 segons partides i la diferència respecte del pressupost.

D'altra banda considero que no té sentit incrementar de pressupost per al funcionament de la biblioteca si no va acompanyada de la dotació de més personal perquè ens podem trobar en el dilema de no tenir suficients mans per dur a terme el programa d'activitats i de manteniment de la col·lecció encara que disposem dels diners per fer-ho. Cal seguir

reivindicant l'augment de personal de la biblioteca i consolidar almenys una plaça de tècnic arxiver i una altra d'auxiliar d'arxiu per a l'Arxiu Històric.

Execució del pressupost de 2019

Capítol 2	Descripció	Crèdits Inicials	Mod. Crèdits	Despeses	Crèdits disponibles
2020000	Lloguers	5.250,00 €	0,00 €	5.188,67 €	61,33 €
2120000	Manteniment d'edificis i altres	14.480,00 €	38,31 €	4.801,09 €	9.717,22 €
2130000	Manteniment i reparació d'instal·lacions i maquinària	13.787,00 €	145,67 €	8.934,34 €	4.998,33 €
2130009	Maquinària, instal·lacions tècniques i util. anys ant.	0,00 €	0,00 €	206,18 €	-206,18 €
2160000	Reparació i manteniment d'equips informàtics	7.260,00 €	0,00 €	8.704,90 €	-1.444,90 €
2200000	Material d'oficina ordinari	700,00 €	0,00 €	1.384,42 €	-684,42 €
2200100	Subscripcions i publicacions	9.183,00 €	0,00 €	8.702,72 €	480,28 €
2210000	Subministrament d'energia elèctrica	21.120,00 €	1.503,96 €	20.446,70 €	2.177,26 €
2210100	Subministrament d'aigua	820,00 €	0,00 €	459,34 €	360,66 €
2220300	Comunicacions informàtiques	180,00 €	0,00 €	9,61 €	170,39 €
2260200	Difusió i campanyes de divulgació	5.450,00 €	242,00 €	4.851,28 €	840,72 €
2269900	Despeses diverses (inclou BCF)	5.000,00 €	102,04 €	546,01 €	4.556,03 €
2269960	Promoció de la lectura	2.000,00 €	176,47 €	5.022,80 €	-2.846,33 €
2270000	Prestació de serveis: neteja	28.000,00 €	2.557,16 €	33.916,18 €	-3.359,02 €
2270100	Prestació de serveis: vigilància	1.000,00 €	0,00 €	645,30 €	354,70 €
2270600	Prestació de serveis: catalogació	36.290,00 €	0,00 €	30.092,48 €	6.197,52 €
2279900	Servei de manteniment de programes informàtics	8.220,00 €	0,00 €	0,00 €	8.220,00 €
Total capítol 2		158.740,00 €	4.765,61 €	133.912,02 €	29.593,59 €
Capítol 6					
6250000	Compra mobiliari	10.000,00 €	0,00 €	19.105,20 €	-9.105,20 €
6260800	Equips per a processos de la informació	4.000,00 €	0,00 €	920,58 €	3.079,42 €
6290000	Altres immobilitzat material-publicacions	35.000,00 €	0,00 €	30.978,15 €	4.021,85 €
6320000	Edificis i altres construccions	0,00 €	0,00 €	39.837,71 €	-39.837,71 €
6320009	IR Restauració fusteria Biblioteca Pública de Maó	0,00 €	32.535,00 €	0,00 €	32.535,00 €
6330100	Altres despeses en equipaments: compra de mobiliari	5.000,00 €	0,00 €	4.482,81 €	517,19 €
6410400	Despeses en aplicacions informàtiques	0,00 €	0,00 €	7.295,11 €	-7.295,11 €
Total cap. 6		54.000,00 €	32.535,00 €	102.619,56 €	-16.084,56 €
Total cap. 2 i 6					
Total pressupost		212.740,00 €	37.300,61 €	236.531,58 €	13.509,03 €

11 Formació

Formació del personal

L'equip de tècniques i el director van realitzar un curs de gestió de xarxes socials organitzat per la Xarxa de Biblioteques de Menorca

Antonia Soler: "RDA. Introducción y primeros pasos para la catalogación con RDA y MARC2" de la Asociación Andaluza de Profesionales de la Infomación y la Documentación (AAPID)

Raquel Egea: "RDA. Introducción y primeros pasos para la catalogación con RDA y MARC2" de la Asociación Andaluza de Profesionales de la Infomación y la Documentación (AAPID) i "Fondos bibliográficos inclusos" curs del Ministeri de Cultura.

Trinidad Moll va fer un curs sobre protecció de dades de l'EBAP

12. Comunicació

El director de la Biblioteca considera que la comunicació és un dels aspectes que més cal treballar en el futur. Hi ha una manca de definició i sobretot d'eficiència en la política comunicativa. Hem tingut algunes experiències decebedores per la poca resposta de públic. En l'anàlisi d'aquest fet hi concorren molts factors. El primer i més destacable és el canvi en el consum cultural. L'era de la digitalització ha fet que el consum cultural s'hagi fet molt més individual i cada vegada més reduït a l'àmbit domèstic. També és cert que hi ha una davallada d'assistència en molts actes culturals i que l'oferta es dirigeix a un sector ja saturat. Sovint ens trobem en una oferta d'actes el mateix dia a la mateixa hora. Amb tot cal millorar l'oferta, cal diversificar els públics i cal obrir el programa a unes activitats que comportin un paper més actiu del públic. Per tot això seria bo que la comunicació fos un aspecte més atès de la biblioteca. Es proposa l'externalització d'aquesta tasca, ja que la biblioteca no troba la manera de fer-ho amb el personal disponible i amb la formació suficient per fer-ho de manera integrada.

La web (www.bibliomao.es) és l'eina habitual des de la qual es gestiona l'agenda d'activitats i les notícies que es generen. La web és el centre de la majoria de tasques pròpies de la biblioteca: els contactes, la petició d'informació, la comunicació d'actes, les normes de funcionament, l'accés al fons documental i als diversos catàlegs, etc. D'altra banda també mantenim obert un mur al **FACEBOOK** (www.facebook.bibliomao.es) en el qual es penegen totes aquelles notícies, actes i activitats que ens semblen d'interès per als nostres usuaris, especialment relacionades amb la lectura i els escriptors. Sovint s'usa el servei de **sms** per avisar els usuaris sobre desiderates, reserves, préstecs interbibliotecaris, etc.

Per a la comunicació pública es fa servir els serveis de l'agenda cultura electrònica del Consell Insular de Menorca. A més sovint també es redacten **notes de premsa** que són enviades al s diaris locals (Diario Menorca i Menorca al dia) i a la Ràdio Menorca Cadena Ser per difondre les activitats de la biblioteca. Aquestes notificacions són prèviament enviades als gabinets de comunicació del Consell Insular i de la Direcció General de Cultura de la Conselleria de Transparència, Participació i Cultura. D'altra banda el Consell ha conveniat tot un seguit de seccions de publicitat que és coordinat en les reunions dels Caps de cultura per tal d'incloure la programació cultural en els mitjans de comunicació de Menorca.

13. Col·laboracions

La Biblioteca es proposa de col·laborar amb les entitats ciutadanes tant públiques com cíviqes i privades i en aquest sentit es va establint acords per organitzar activitats conjuntes. Aquesta creiem que és una de les estratègies que ha de definir les biblioteques que es volen inserides en el seu entorn. Així ha col·laborat amb les següents entitats

- Ajuntament de Maó
- Casal de Gent Gran de Maó
- Arxiu d'Imatge i So de Menorca
- Comunitat
- Cercle Artístic
- IME: edició de 12 Plecs de Lectura
- Revista Útil
- Diario Menorca: publicació d'articles del programa Editanda
- Centre Penitenciari Menorca
- El Far Cultural
- Creu Roja Maó

19

14. Propostes 2019

Les propostes per al 2019 es desenvolupa de forma extensiva al document **Programa d'actuacions 2020**. Aquí n'indiquem un resum. Amb tot cal dir que resulta difícil de planificar totes les activitats que la Biblioteca porta a terme perquè sovint van sorgint propostes i novetats al llarg de l'any.

Com a propostes destaquem:

- Circuit d'escriptors: promoció dels escriptors de Menorca (diverses actuacions)
- Continuació dels Plecs de Lectura (amb la col·laboració de l'IME i AISM)
- Dia de les Illes Balears: Microteatre (1 de març)
- Dia Mundial de la Poesia (21 de març)
- Dia del llibre: teatre infantil Que hi fas tot sol. (13 d'abril)
- Dia Internacional de la biblioteca (24 d'octubre)

- Cicle de conferències sobre Giuseppe Chiesa
- Taller d'enquadernació a la presó
- Xerrades sobre els fons documentals de l'arxiu

15. Conclusions 2019

En general podem dir que la BPM continua donant un servei de qualitat als usuaris a pesar de les mancances. Els indicadors mostren que és una biblioteca molt activa tant per l'ús que fan els usuaris com per la dinàmica en la programació d'activitats. Tot això en bona part gràcies a la dedicació del personal malgrat les mancances òbvies d'aquest.

Cal créixer en personal i segurament, com ja insinuava l'anterior director, ens fa falta un nou edifici i separar els dos serveis per manca d'espai i idoneïtat. Si la BPM assumeix plenament les competències de Biblioteca Insular, l'actual edifici de Can Mercadal resulta insuficient. Ara ja ho és perquè té mancances d'espai i la distribució d'aquest edifici històric, preciós però encarcerat en la seva estructura, no facilita el perfil de biblioteca a la qual s'ha d'encaminar. Per tant la meva proposta seria que l'actual edifici sigui destinat exclusivament als serveis d'arxiu històric i destinar un nou equipament per a la biblioteca.

A partir del 2020 la memòria de la biblioteca i de l'arxiu es faran per separat perquè són dos equipaments que conviuen i tenen el mateix director però no són el mateix i necessiten atencions i programes diferents. Aquest fet encara evidenciarà més les deficiències a les que està sotmès l'Arxiu Històric de Maó.

20

Joan Pau Salort Salort

2020

16. ANNEXOS

ANNEX 1. INFOGRAFIA DE LA TASCA DE L'ARXIU I LA SM



ANNEX 2. DOSSIER DE PREMSA



Il·lustració 1: 2.1.19

Investigación en Museos y bibliotecas

SOBRE LOS LIBROS DE LOS CONVENTOS
MENORQUINES DESAMORTIZADOS EN 1837Jesús García
Marín

En pleno centro de Madrid, junto a la Puerta del Sol y al Real de España, al lado de la antigua casa de Cervantes, de la Aduana Vieja y del Casino se encuentra la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, institución austriaca y carolina que alberga una de las colecciones de pintura mejor del mundo, sobre todo gracias a Goya y que tiene una biblioteca y un archivo muy rico en el que no faltan folios volutuosos papeles de Menorca, concretamente hay una serie de legajos de 1837 con los inventarios de libros y pinturas de los conventos suprimidos en las localidades menorquinas de Ciudadela, Mahón, Mercader y Alayor (signatura 2-45-3); es decir, relativos a cuando el ministro de Hacienda Mendizábal utilizó un Real Decreto de 19 de febrero de 1836 ordenando «la venta todos los bienes raíces de cualquier clase que hubieran pertenecido a las Comunidades y Corporaciones religiosas extinguidas». Pero el 8 de marzo, como señala la historiadora Juana Ferragut, se suprimieron todos los conventos y monasterios de religiosos varones y se destinaba a la extinción de la deuda pública los patrimonios de las casas de comunidades religiosas de un y otro sexo.

● LA DESAMORTIZACIÓN
EN MENORCA

Sobre este asunto disponemos de excelentes estudios como el de José María Gamilla o el de Guillermo Pons sobre los conventos agustinos (el Socorro de Ciudadela y el santuario del Toro). Señala Pons que «en Menorca existían seis casas religiosas de varones (franciscanos, agustinos y carmelitas calzados) y dos de mujeres (clarisas y concepcionistas)», que estaban en un momento floreciente y que conectaban muy bien con el pueblo menorquín (recordemos que este fue precisamente el talón de aquiles de los ingleses, y lo sabía muy bien Floridablanca cuando mandó la armada comandada por Cillán a reconquistar Menorca).

Una vez desamortizados los conventos los representantes del gobierno comenzaron los inventarios de sus estupendas librerías y de las obras de arte que contenían y en caso contrario, precisamente, los expe-



Expedientes de los conventos menorquines desamortizados que se encuentran en la Academia de Bellas Artes de Madrid.



Entrada al Archivo de la Academia de Bellas Artes donde se encuentran varios papeles menorquines. Fotos: IGA

dientes guardados en la Academia de Bellas Artes de Madrid, que son de una gran importancia porque a través de ellos los investigadores que aprehen con ellos podrán saber exactamente los libros que se leían en la Menorca conventual y por tanto valorarán debidamente el estado cultural de nuestra Isla en la primera mitad del siglo XIX.

● LOS PROTAGONISTAS DEL
EXPURGAMIENTO

El levantamiento de los inventarios lo ordena desde Palma Rodrigo Castañón basándose en la Real Orden de 23 de julio de 1835. Primero se censan los libros de la biblioteca del Santuario del Toro, que tenía libros de Feijoo, de Florez, es decir, de la denominada preliteratura española; luego también tenían muchos sermonarios, el diccionario de Nebrija y cientos de volúmenes. La operación la controlaba Miguel Cardona Pons de Mahón y José Neto de Ciudadela y por encima de ellos estaba Francisco Oleo Quadradó (supongo que paciente del gran José María Quadradó). Otro inventario es el alusivo al convento agustino de Ciudadela (El Soc-



Uno de los listados de libros de las bibliotecas conventuales menorquinas.

orro), tras terminarlo los funcionarios decidieron poner en la puerta de la biblioteca una segunda cerradura para evitar que alguien manchara el género libresco.

● ¿CÓMO SE LEVANTARON
LOS INVENTARIOS?

Hacer estos listados era muy lento, y los escribieron con su calma checha para dar un buen rato para almorzar y seguir a su ritmo por

la tarde. En El Socorro también tomaron nota de las pinturas cuyo tema eran María Magdalena y San Sebastián. En el convento mahonés de San Francisco listaron las obras de su antigua biblioteca y contribuyeron una pintura representativa de la Virgen María, otra de San Francisco de Paula y otras que tenían como asunto los Apóstoles. En el caso del convento del Carmen los desamortizadores se encontraron

con una biblioteca impresionante que, además, tenía una curiosidad, visto hoy, me refiero a media docena de libros de gramática inglesa producto del esplendor inglés de Menorca que ya había pasado. Otro convento que examinaron a fondo los expurgadores fue el de San Diego de la villa de Alayor.

Todos estos inventarios están en Madrid a disposición de algún investigador menos que se anime y que tenga ganas de hacer una buena tesis doctoral que no sería como la de Pedro Sánchez, porque el material es manuscrito y es difícil de leer y de analizar profundo. Por último añadir que el Gobierno ordenó al Gobernador Civil de Baleares que enviara listado con las pinturas y libros localizados a la Academia de Bellas Artes de San Fernando, por lo que es posible que en Menorca se dejaran copias de todos estos expedientes, tema que dejó en manos de mis colegas historiadores menorquines.

Un espacio para* el arte más joven

R.P.A.

La menorquina Alicia Mascaró Martín (Alaior, 1998) se encargó ayer en la Biblioteca de Maó de ser la primera artista que exhibe su obra en el marco del proyecto «Expo prima», una iniciativa que pretende ofrecer un espacio a las firmas noveles para que puedan comenzar a mostrar sus trabajos.

Mascaró, quien actualmente está cursando los estudios de Bellas Artes en la Universitat de Barcelona, estrena el proyecto con la exposición que lleva por título «No saben qui som», un

trabajo de investigación con el que pretende dar a conocer a diferentes mujeres que pese a sus importantes aportaciones al mundo no han sido tratadas justamente por la historia.

«Expo prima» es fruto de la colaboración entre la asociación Comunitari y la Biblioteca pública de Maó. «No saben qui som» se podrá visitar hasta el 8 de febrero y es la primera entrega de un conjunto de seis muestras que irán pasando por la sala de actos hasta el próximo mes de junio a través de una convocatoria abierta.



La Biblioteca de Maó acogió ayer el estreno de la primera de las seis muestras programadas. Foto: GEMMA ANDREU

Il·lustració 3: 5.1.19

ALICIA MASCARÓ MARTÍN | Artista

● Nació en 1998 y soy de Alaior ● Actualmente resido en Barcelona ● Estoy estudiando el tercer año de Bellas Artes en la Universitat de Barcelona ● A parte de todo lo relacionado con el arte, mis principales aficiones son leer, escuchar música, pasear y los animales ● El viernes inauguré mi primera exposición, «No saben qui som»

«Exponer es emocionante, pero da miedo»



Rubén P. Atienza

Conseguir exponer por primera vez siempre es complicado para un artista joven, y más aún hacerlo de forma individual. Gracias al proyecto Expo Prima, impulsado por Comunitari y la Biblioteca de Maó, de las paredes del centro de lectura colgarán hasta el 9 de febrero las obras de un trabajo muy personal de Alicia.

¿Cómo se embarca en este interesante proyecto?

—La cuestión es que conozco a la comisaria de Expo Prima, Mercè Capellà, y fue ella quien me explicó el proyecto que tenían entre manos para promocionar la obra de jóvenes artistas. Me invitó a

participar, y yo consideré que era una oportunidad que no había que dejar pasar.

¿Ya tenía un proyecto en marcha o tuvo que buscar uno?

—La verdad es que ya estaba con un trabajo de investigación en la universidad sobre un tema muy concreto, el de las mujeres que han hecho cosas importantes a lo largo de la historia y no se les ha reconocido por ello. Vi que la muestra era una oportunidad para que los demás conocieran a esas personas. Se trata de un proyecto que nació en el marco de una asignatura centrada en los estudios de género, una clase que me abrió muchos los ojos en ese aspecto. Desde entonces empecé a documentarme a fondo.

¿Qué mensaje pretende lanzar con su trabajo?

—Pues poner de manifiesto que no se ha reconocido el trabajo de

las mujeres en la misma medida que el de los hombres. La historia no ha sido justa del todo con las mujeres.

¿Considera que están cambiando las cosas en ese sentido?

—Yo creo que un poco sí. En el mundo del arte no lo sé, porque acabo de empezar como quien dice, pero en la carrera estamos bastante bien. Al menos en la universidad en la que estudio la mayoría de las estudiantes somos mujeres, y los profesores nos cuentan que años atrás eso era al revés. Creo que el hecho de que haya una asignatura como la de estudios de género es bastante significativo.

¿Qué perfiles de mujer ha escogido para su exposición?

—Un factor importante, entre todos los perfiles que me interesaban, ha sido que existieran imágenes suyas que fueran reproducibles; luego intenté buscar mujeres representativas de campos diferentes. El resultado son dos pinturas al óleo sobre madera y el resto son grabados. El objetivo era un poco poner rostro a esas mujeres olvidadas.

Entre todas esas mujeres, ¿a quién reivindica de una forma especial?

—Leí el libro «Mujeres, raza y clase» de la activista Angela Davis, una persona que reivindicó mucho la igualdad entre razas y también temas relacionados con la mujer; ella fue quien me inspiró a seguir buscando e investigando en esa línea. Fue un trabajo que me impactó mucho.

Esta es su primera exposición. ¿Qué sensaciones tiene al respecto?

—Un poco de miedo y también vergüenza, porque te sientes expuesta de alguna manera. La gen-

te viene a ver tu trabajo, algo a lo que le has dedicado tiempo, y eso es algo muy personal. De alguna forma es como si te estuvieran viendo a ti. Por un lado es emocionante pero también da miedo.

¿Qué le parecen iniciativas como Expo Prima?

—Pues muy bien, y espero que tenga continuidad. Creo que es algo que a mucha gente le va a ir bien, hay que ir poniendo cosas en el currículum y para empezar está genial.

¿Qué planes de futuro tiene?

—Lo primero acabar la carrera y luego me gustaría viajar, y obviamente para ello tendré que trabajar, y como hacerlo con algo relacionado con el arte justo al terminar la carrera es complicado, pues de lo que pueda. Pero me gustaría seguir formándome, porque también me gusta mucho el tema de la animación y la ilustración.



Alicia, el pasado viernes durante la inauguración de la muestra en la Biblioteca de Maó. Foto: GEMMA ANDREU

Il·lustració 4: 7.1.19

LLIBRES • El director de la Biblioteca Pública i de l'Arxiu Municipal de Maó és partidari de desdoblar-la en dos edificis per tal de potenciar la condició insular que també té la instal·lació bibliòfila maonesa

Florit Nin proposa una nova ubicació per a la Biblioteca

Lluís Vergés

El director de la Biblioteca Pública de Maó, Francesc Florit Nin, proposa separar en dos edificis l'Arxiu Històric i la Biblioteca que tindria una nova ubicació. La seva idea seria la de portar els llibres, música i pel·lícules a un dels edificis militars desamortitzats.

Florit Nin, que avui concretarà la seva proposta en una xerrada a l'Ateneu (20 hores) la justifica dient que així tracta de potenciar la condició de biblioteca insular central que també té la biblioteca maonesa.

Opina que les biblioteques han deixat de ser contenidors de llibres i cada cop són més connectors del coneixement, i per això recuperen el sentit de les antigues cases de Cultura i adopten funcions de formació, com ho fan els centres educatius, i participen cada cop més en el desenvolupament social i cultural del seu entorn.

Qüestions de futur

Com a qüestions a tenir en compte en el futur pròxim, el director de la Biblioteca Pública de Maó planteja créixer en serveis virtuals i articular-la com un lloc d'intercanvi d'experiències i

Les dades

Orígens

La Biblioteca Pública de Maó es creà el 1861. Però la creació de la biblioteca responia a un procés que havia començat molts anys abans, en concret a partir d'una societat fundada a Maó el 1778 amb el propòsit de formar una biblioteca comuna.

Tricefàlia

L'administració central és la propietària de l'equipament i de l'edifici. L'administració autonòmica té competències en el personal que hi treballa. En canvi, les competències en la gestió corresponen al Consell de Menorca, l'administració amb la qual la biblioteca té més relació i amb la qual es fixen els programes i es coordina per a la majoria de les funcions i objectius.

Supera la mitjana

Els indicadors de la Biblioteca de Maó són clarament millors als de la mitjana estatal en quant a superfície per habitant, nombre de usuaris i de documents, préstec per habitant i altres paràmetres.



Florit amb una edició de «Blanquerna» de Ramon Llull.

coneixements i així establir lligams de col·laboració amb altres centres, entitats o institucions tot fomentant la participació i la implicació.

En concret creu que cal cooperar amb els centres educatius de forma programada i continuada. També vol trobar la manera perquè esdevengui una entitat inserida en els esdeveniments de la comunitat de Maó i de Menorca. D'altra banda indica que s'ha d'aprofundir en la idea de ser centre local d'informació global i ser centre d'informació local per al món, açò vol dir com produir continguts locals d'interès comunitari. Igualment s'ha d'atendre la diversitat social i cultural amb iniciatives que fomenti la inter-

Apunta a algun dels edificis militars desamortitzats de Maó com a nova seu pels llibres

culturalitat.

«Una biblioteca i un arxiu tot i que comparteixen algunes característiques -afirma- és evident que tenen funcions i destinataris molt diferents que n'aconsellen la segregació.»

Florit Nin confessa que la idea de desdoblar Biblioteca i Arxiu encara no ha estat formulada oficialment ni l'ha presentat al Ministeri de Cultura, propietari de l'edifici de Can Mercadal. En qualsevol cas, defensa que «convé de ser agosarat amb les idees perquè sempre serem a temps que la realitat, les condicions i els pressupostos ens retallin les ales per volar més baix».



Il·lustració 6: 11.1.19

BLANCA CALVO ALONSO-CORTÉS / Bibliotecaria

● Nació el 26 de agosto de 1948 en Villanueva de los Caballeros, Valladolid ● Soy licenciada en Filosofía y Letras, pero durante toda mi carrera profesional he sido bibliotecaria ● Aprobé las oposiciones y pedí Menorca como destino, donde viví durante cuatro años ● Esta tarde impartiré en el Ateneu de Maó (20 horas) una conferencia sobre las Misiones Pedagógicas.

«La lectura es una forma de salvación»



Rubén P. Atienza

Tras pasar cinco años trabajando en la Biblioteca Nacional, el 8 de septiembre de 1977 llegaba Blanca Calvo a Menorca para hacerse cargo de la Biblioteca Pública de Maó. «La gran ciudad me agobiaba y pensé que Menorca podría ser un lugar agradable; fueron cuatro años muy especiales en mi vida», confiesa en su regreso a la isla.

¿Con qué panorama se encontró al llegar?

—Entonces la biblioteca estaba cerrada y fueron unos años de pelea burocrática para conseguir que se reabiera. Se había descubierto que la sede, que estaba en la Casa de Cultura, tenía aluminosis y la habían clausurado porque amenazaba ruina. Se cerró unos cuantos meses antes de llegar yo y los libros los habían trasladado a un almacén de quesos de El Caserio.

¿Logró abrirla?

—El miércoles paseando por Maó pasé por delante de la Delegación del Gobierno y me vinieron a la cabeza una cantidad de recuerdos tremendos, de cuando me reunía con Francisco Tutzo, con quien tuve un montón de entrevistas para buscar una sede para la biblioteca; yo siempre defendí que no tenía que irse del centro. Estuve poco tiempo pero fue muy intenso desde el punto de vista profesional. No conseguí que se abriera, solo indirectamente a través de las gestiones que hice con la que entonces era subdirectora general de Bibliotecas, que hizo lo posible para bus-



La vallisoletana ha regresado después de mucho tiempo a la isla invitada por el Ateneu de Maó. Foto: JAVIER COLL

car el presupuesto para la rehabilitación, pero entonces yo ya no estaba en la isla.

Viene a Menorca invitada a hablar de las denominadas Misiones Pedagógicas. ¿Qué nos puede avanzar sobre su mensaje?

—Es como la narración de una historia, porque parece casi un cuento maravilloso, el de cómo un gobierno, el que se estableció en el año 1931 con la Segunda República, creía en la cultura como un medio de libertad, igualdad y salvación de los seres humanos. Pensaban que la cultura y la educación eran armas poderosas, y unos cuantos gobernantes que eran ilustrados creyeron

en el papel de las bibliotecas para democratizar la sociedad. Hubo un momento histórico de muchísimo entusiasmo, algo especial para gente que como yo seguimos creyendo que la cultura iguala y que la lectura es una forma de salvación del ser humano.

El proyecto se truncó con la Guerra Civil.

—Sí, y me produce mucha añoranza pensar qué hubiera pasado si eso hubiera seguido. Sin el corte que sufrió la cultura después de la guerra, ahora seríamos un país mucho más desarrollado.

¿De qué salud gozan ac-

tualmente las bibliotecas en España?

—Hace un tiempo escribí un artículo en el que decía que a las bibliotecas les sonaba muy bien la democracia, y creo que con su restablecimiento hubo un momento de entusiasmo y mucha ilusión que también compartimos los profesionales, que comenzamos a creer que había que extender la lectura a todo el mundo. Ha habido años de bonanza, pero las crisis, que suelen hacer salir a los más débiles nada más empezar, a la cultura y a las bibliotecas les ha venido muy mal. Ahora estamos en un momento en el que parece que remonta pero muy tímidamente.

El 40 por ciento de los españoles no lee nunca o casi nunca. ¿Fueron eficientes los Encuentros Nacionales de Animación a la Lectura que usted impulsó en la década de los 80?

—Creo que sí, y no tengo más que mirar a mis nietos, niños de seis y nueve años que están disfrutando de la lectura que le hacen sus padres de Harry Potter. Ojala que la lectura cuando está bien orientada desde la infancia les encandile. En el mundo en el que vivimos, con tanta noticia alarmante, hace falta la reflexión y la profundización en las cosas, y creo que la lectura conlleva a eso; da una riqueza al sistema psíquico de las personas que es muy necesaria, una calma que nos viene muy bien a todos.

¿Cuál es libro que más ha recomendado a lo largo de su vida profesional?

—Una obra de una persona que tiene raíces en Menorca. «El primer hombre» de Albert Camus. Me parece que es un libro reflexivo, la autobiografía de una persona que vivió arrebatadamente.



Il·lustració 8: 13.2.19

«No es pot comparar l'actual democràcia amb la Restauració»

Quintana presenta ahir el llibre a la seu de l'IME, acompanyat de Pins Salord i Miquel Àngel Limón. Foto: JAVIER COLL

Josep Maria Quintana (Alaior, 1950) acaba de publicar el llibre «Monarquies i republicans a la Menorca de la Restauració (1874-1931)» que incideix sobre una etapa que ja va estudiar a la seva tesi doctoral del 1973 i que va rebre una beca de l'Institut d'Estudis Catalans i un premi de l'Ateneu de Maó. El llibre es dedica a la República i el 1976. Després, el 1999 va escriure per encàrrec «La Restauració a Menorca».

Per què ha tornat a estudiar aquesta etapa?
—Penjava que jo no hi tornaria més sobre aquest tema, però a la tardor de 2015, se'm va oferir l'oportunitat d'adquirir l'arxiu privat de Manuel Guasp i Pujol.

Qui era aquest personatge?
—Era un advocat i polític de Palma que va ser batlle, diputat provincial i a Cortes i president de la Diputació, però sobretot va ser l'home de confiança d'Antoni Maura, el seu nombre dos. Tenia un despatx d'advocat prestigiós i a la vegada era l'home polític de Maura que era diputat per Mallorca, però sempre va estar a Madrid. El va seguir tota la carrera. En Maura primer és liberal, després conservador i després maurista. Guasp va ser primer liberal, després conservador i finalment maurista.

Què hi havia a l'arxiu?
—En aquella època els despatxos d'advocats conservaven còpia de totes les coses que es feien. És un arxiu que conté unes quaranta carpetes farcides de correspondència professional, familiar i política. Tot d'una, no vaig saber si m'interessava i al final vaig pensar que era un polític important.

Què hi va trobar?
—A part que hi ha infinitat de papers relacionats amb la professió, vaig trobar una gran quantitat de cartes entre ell i Maura i sobretot, la gran novetat, és que vaig veure tota la correspondència que com a cap del partit que era ell va tenir amb tots els polítics de la seva corda a Menorca.

Això em va obrir una sèrie de perspectives desconegudes sobre la política de Menorca que em van fer pensar que havia d'escriure un altre llibre. Podia aprofitar tot el material que ja havia investigat i escriure una obra que em permetés una visió global de tota l'època i és el que he fet.

Quina és la principal aportació?
—La cosa més interessant del llibre és que el lector no seguirà la política de Menorca només, seguirà també la política d'Espanya. És la una visió general i es ralla dels governs, els ministeris, etcètera, passant per la política de Mallorca. Estudié tots els processos electorals i pos com a fons el que va passar a Menorca. El lector d'aquí tindrà una visió global del que és aquest extensíssim període de la història d'Espanya. Es veu com funcionava el ca-

lisme, com es parlava, com funcionava el moviment liberal, el conservador. I fins i tot don les dades de les eleccions locals a Maó i Ciutadella que són els dos pols que representen dos mons totalment diferents durant aquesta època de la Restauració. Maó identificat amb el món republicà i Ciutadella netament conservadora.

Era el temps del qual es coneix com a "turisme" electoral.
—Sí, aquí s'explica perfectament. Com es fa la Constitució del 76 i Antoni Cánovas la tira endavant, com convenç Práxedes Mateo Sagasta perquè el Partit Liberal s'incorpori a aquest sistema i com en un pacte del Pardo es reparteixen el joc: primer setè jo, després setat tu... El sistema funcionava d'una manera absolutament caòtica. Tenien una Constitució copiada de l'anglès, però que era remesa una qüestió nominal perquè després la política anava per darrere absolutament. Sempre s'elegia el president del Govern primer, es dissolien les Corts, es feien unes eleccions i sempre les guanyava el que les havia de guanyar.

Es poden comparar aquesta etapa històrica d'Espanya i l'actualitat?
—La política si que deu tenir punts de comparació, però vivim en un món molt diferent. Sóc molt crític amb tots aquests que tant de l'esquerra com de la dreta parlen del règimen del 78, com si fos un règim fallaç. Al contrari és un règim perfectament democràtic. Té els seus problemes com tots els règims, però aquí vivim en una democràcia real. No es fan frau a les eleccions i hi ha un sistema d'estat de dret que funciona. A la Restauració no hi havia un estat de dret, era un estat absolutament fallaç. Funcionava amb un estil caòtic contra el qual es rebel·laven els republicans. Avui en dia és molt diferent. No hi ha comparació des del punt de vista legal.

«Els republicans d'aquí anaven per llibre» afirma Quintana. A Mallorca tenien molta poca força en comparació amb aquí. Els republicans no tenien cap tipus de relació amb els mallorquins, era una força purament autònoma. En canvi, el Partit Liberal primer, que tenia molta poca força, i sobretot el Partit Conservador estaven sotmesos a la política global del partit a Espanya que controlava bàsicament Mallorca i Maura a través de

Manuel Guasp i Pujol.
«La novetat del llibre afegit» és trobar correspondència directa d'Antoni Maura, fins i tot he trobat una carta molt interessant que li va adreçar el republicà menorquí Rafael Prieto i Cales, i sobretot veure la relació intrínseca, entre la política menorquina monàrquica amb la mallorquina. Realment era molt forta i a les cartes es podien llegir expressions com emi querido amigo y jefe.

Il·lustració 9: 14.2.19

MENYS ÉS MÉS

Thais Fadrique Rublo

Menys és més.

Un microrelat té la mateixa essència, i entra a la nostra memòria amb pas petit però ferm. Els microrelats salpebren el nostre dia a dia: pensaments, breus contes moralitzants, frases cèlebres, proverbis, refranys. Principis que semblen finals, i finals que podrien ser principis. Relats anònims en miniatura, esculpits a la intempèrie del temps passat, que ens arriben com un exemple ancestral de creativitat pragmàtica i filosòfica.

I precisament per la seva natura senzilla, quotidiana i infal·lible, els recordem, els admirem i els apreciem com a part de nosaltres, del nostre caràcter i

creu, el microrelat no és un fenomen recent nascut dins la nostra societat accelerada. És tot un gènere literari concentrat en un màxim de cent paraules; el secret és que allò que no es diu, és el més important. Es tracta d'una construcció creativa literària que té la rapidesa i l'exactitud d'emocionar i sorprendre en només uns instants. Una fletxa de paraules directa al cor.

- Quin és l'objectiu de [Taller] MICROrelats?

Està dirigit a promocionar la igualtat; els participants al Taller poden presentar-se com a candidats al V Concurs de Microrelats del Dia de la Dona, convocat per l'Ajuntament de Maó. Cal dir, però, que el certamen és obert a tothom: no cal haver fet el Taller.

- Què ens trobarem a [Taller] MICROrelats?

Comencem tot explicant què és realment un microrelat. Continuem amb els secrets de la creació literària, per despertar l'escriptor de microrelats que tothom du dins: aprenem l'estructura formal, la força del llenguatge, tot d'eines i recursos per crear el nostre microrelat personal i personalitzat al 100%. Tot seguit, els i les participants elegeixen un referent simbòlic que serà el leitmotiv del seu conte, i a partir d'aquí, jo passo a ser la guia que els acompanya en el procés de creació perquè donin cos, forma i vida al microrelat.

- Finalment, com es viu la creació de microrelats a Menorca?

A Menorca, la gent té moltes ganes d'expressar, i amb aquesta insularitat que ens caracteritza, el gènere de microrelats és molt alliberador, tant per qui el crea com per qui el llegeix. Ens ajuda a identificar emocions i sentiments compartits dins un mateix espai i temps, i sorgits de la nostra percepció de l'Illa.

Per assistir a [Taller] MICROrelats, es fan dues sessions: la primera va ser el dia 8 i la segona serà el 22 de febrer de 10h a 12h, a la Biblioteca de Maó. Activitat gratuïta, només té una condició prèvia: inscriure's a la Biblioteca.

sesparaules@gmail.com

Il·lustració 10: 2.3.19

Divendres 15

► **A les 19 h.** Xerrada-presentació del llibre «Mujeres, casas y ciudades», de Zaida Muxí. A la Biblioteca de Maó.

Il·lustració 11: 5.3.19

MONTSE BARDERI | Escriptora

• Tenc 50 anys • Vaig néixer a Sabadell • Vaig llicenciar-me en Filosofia per la Universitat de Barcelona • Som escriptora, periodista i filòsofa, amb el master en estudis de gènere i de Periodisme per la UB i UAB • Des de fa dos anys som assídua a Menorca • Avui seré a l'IES M. Àngels Cardona parlant als de 1r de Batxillerat sobre 'El feminisme al segle XXI' i 'L'amor romàntic' • Demà divendres (20 h) xerraré a la Biblioteca de Maó sobre 'Dones úniques que fan llegir i pensar com na Teresa Pàmies'

«L'amor s'ha de donar entre iguals»



Joan Mascardó M.

A cubada de rometreu comissaria del centenari de l'Any Pàmies per part de la Institució de les Lletres Catalanes, Montse Barderi Palau (1969) parlava d'una a la Biblioteca de Maó sobre «Dones úniques» i el cas de Pàmies. Abans, però, avui, serà a l'IES M. Àngels Cardona de Ciutadella per xerrar als alumnes de 1r de Batxillerat, que abans hauran llegit un fragment del seu llibre «El amor no duele», sobre «El feminisme al segle XXI» i «L'amor romàntic».

Existeix l'amor romàntic?

—Evidentment que sí, no tant en el sentit històric de romàntic com a moviment cultural del segle XVIII, sinó una forma de fer anomenada romàntica de regalar flors, dedicar cançons, ser detallista, posar espelmes per sopar... El romanticisme no és dolent, al contrari, em sembla bonic. El problema és quan moltes dones es deixen sotmetre en l'amor

per idees romàntiques. Amb idees com «l'amor ho supera tot» poden suportar el que cap dignitat de dona hauria de tolerar.

Un amor que fa mal és amor?

—No, no és amor. O és l'amor d'algui que no és bo. Tothom estima des de qui és, un amor que fa mal és l'amor d'algui que no mira per l'altre, que no en té cura, que no cerca el seu bé. Cal fer-se enfora d'algui així.

Llavors, t'ha de fer patir qui t'estimes o el patiment és una qüestió de cadascú?

—Patir per a què? Si pateixes perquè la persona que estimes t'ha demanat per favor que deixis de fumar és un tipus de patiment amb sentit, si pateixes perquè està malalt també és un patiment amb sentit. Si pateixes perquè passa de tu, perquè no et tracta bé, perquè t'ha vexat... aquí ja no hi ha situacions de la vida sinó el que dèiem: algú que no té cura de tu.

Que l'amor que fa mal no és amor es basa en Aristòtil, però més que d'amor aristotèlic hem sentit a parlar del platònic. De forma breu, quines diferències hi hauria entre

l'un i l'altre?

—L'amor platònic el podem veure en l'obra «El banquet» de Plató i el mite de l'androgini, d'un ésser tan complet i perfecte que els déus el van separar i després cada part es busca l'altra. Però la preguirita es refereix a una versió més popular, que és un amor que no necessita contacte sexual per ser viscut. Hi ha relacions molt fortes, molt intenses, sense necessitat de contacte físic. No és bo ni dolent. En canvi, l'amor aristotèlic, el de l'encontre entre dues persones nobles que es fan mútuament el bé, ha de ser per força una bona relació. D'entrada perquè intentar ser noble ja és una tasca que comporta tota la vida.

I així, com definiria l'amor?

—Bé, la meua definició és aristotèlica. Seria l'encontre entre dues persones nobles que es fan mútuament el bé.

Parla de persones nobles, però què vol dir ser noble?

—Vol dir tenir cura de la pròpia vida, dels propis talents, tenir una vida pròpia i amb sentit, amb interessos culturals, que sapiga estar bé en solitud, una persona rica interiorment,

que té vida espiritual. Estimar a qui estimes sempre arribarà a la noblesa de l'altra, i és açò el que farà que una relació es pugui mantenir.

La dependència és pròpia de l'amor o no n'hi ha d'haver de dependències en una relació amorosa?

—Hi ha d'haver dependència. La dependència no és dolenta. Som éssers dependents. Com diu Plató, per viure sense amor hauríem de ser uns animals o uns déus. El problema és dependre d'algui que et fa mal, que no t'estima, que et tracta malament.

Quin és el model afectiu imperant actualment?

—En general no ho sé, però em preocupa que els joves tinguin accés a la cultura pornogràfica des de molt joves, i açò afecta a una mala manera de viure la sexualitat i l'afecte. I també la cultura de la violació. Em sembla molt negatiu la hipersexualització de les noies tan joves, els models de dona insaciable sexualment que trobem en moltes cantants amb escots delirants... Crec que hauríem de crear models d'amor més profunds i interessants, menys basats en l'estètica.

I tot açò que estem parlant, té a veure amb el feminisme del segle XXI? En quin sentit?

—En aquest model aristotèlic que jo he adaptat al meu temps, la dona té tractament de persona noble, igual que l'home. El feminisme és essencial per poder-nos relacionar d'igual a igual, sempre. I és la gran revolució, l'única possible perquè capgira i transforma cada estament de la societat. Per tant, sí, i tant, l'amor s'ha de donar entre iguals, no entre sotmeses i una pretesa raça superior masculina.

Demà divendres 8 de març, a la Biblioteca de Maó parlareu de «Dones úniques». Què hi explicareu en concret, just per fer-ne una pinzellada?

—Sí, és un llibre il·lustrat d'aquí, de tots els indrets, també les Balears, de tots els àmbits i de totes les èpoques. Hi ha la teva i la que no t'esperes. Quina és la teva? La Capmany, la Rodoreda, la Roig... i la que no t'esperes és un munt de dones amb vides extraordinàries de les quals no identifiquem el nom, però que quan descobrim la seva història no la podem oblidar mai.



Entre els llibres de Barderi hi és el de relats il·lustrats 'Dones úniques. Dones d'aquí que no podràs oblidar'. També ha participat en el de la menorquina Carolina Torres 'Cómo vivir una enfermedad incurable'. Foto: GEIMMA ANDREU

Antònia Vicens, Premi Nacional de Poesia, serà divendres a Maó

J.M.M.

La sala d'actes de la Biblioteca Pública de Maó, amb la presentació de Carme Cloquella, acollirà aquest proper divendres 15 de març (20 h) una lectura de l'obra d'Antònia Vicens (Santanyí -Mallorca-, 1941), Premi Nacional de Poesia 2018 per part del Ministeri d'Educació i Cultura pel seu poemari «Tots els cavalls».

L'autora mallorquina, que arriba a Menorca convidada per la Biblioteca Pública de Maó i l'Ajuntament de Maó, és una de les veus més rellevants de la literatura catalana i espanyola, amb una llarga trajectòria, lligada tant a la no-



Antònia Vicens. Foto PERE BOTA

vel·la com a la poesia.

El primer reconeixement rebut per Antònia Vicens va ser el 1965 a Cantonigròs amb la recopilació de relats «Banc de fusta», obtenint el 1967 el Sant Jordi de novel·la amb «39° a l'ombra». Fou el 2009 quan publicà el seu primer poemari: «Lovely», al qual va seguir «Sota el paraigua el crit» (2013), «Fred als ulls» (2015) i «Tots els cavalls», que llegirà a Maó. Entre d'altres, també ha rebut la Creu de Sant Jordi i el Premi Nacional de Cultura de la Generalitat de Catalunya i el Ramon Llull del Govern balear per la seva trajectòria.

BALANÇ DE LA BIBLIOTECA PÚBLICA DE MAÓ

Francesc Florit Nin

Director de la
Biblioteca Pública
de Maó



Hem lliurat la memòria del 2018 de la Biblioteca Pública de Maó (BPM). Es pot consultar completa a la nostra web. La Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó és una institució rellevant dels equipaments culturals de Menorca. La programació d'activitats i els serveis oferits durant el 2018 donen compte d'una institució dinàmica, atenta a les necessitats dels usuaris i connectada amb la rica xarxa cultural de l'illa.

Una de les funcions assignades a la BPM és la derivada de la seva condició de Biblioteca Insular Central. Segons el mapa de la Xarxa de biblioteques de Menorca, la BPM ha de pilotar el Sistema de Lectura de Menorca per convertir-se en la biblioteca de referència i ser alhora la capdavantera en els serveis prestats. Tanmateix el perfil i les atribucions d'aquesta funció no està encara prou definit.

Tenim una biblioteca ben dotada, ben ubicada, amb un ús per part de la població prou alt. Gairebé tots els indicadors de la BPM en comparació a la mitjana espanyola són positius. Per exemple duplicam el nombre de documents, de préstecs fets i de visites per 1.000 habitants. Durant el 2018 hem obert 280 dies l'any amb una mitjana de 44 hores setmanals. Hem adquirit 18 noves publicacions periòdiques i hem incorporat 3.153 nous documents, que són sobretot llibres i hem fet 842 nous usuaris. El total de préstecs és de 54.591, la qual cosa indica que hem fet 195 préstecs diaris. Han passat per la biblioteca un total de 102.339 visites. Les activitats realitzades són: 92 organitzades per la biblio-

teca més 44 altres organitzades per altres entitats i realitzades a la biblioteca, en total 136, és a dir una activitat gairebé cada dos dies. Pel que fa a l'arxiu s'han consul-



tat 1.771 documents per part dels investigadors. Cal remarcar que el servei de préstec té una tendència d'anar minvant cada any i en canvi van augmentant altres serveis, especialment les activitats, tendència que és constatada a totes les biblioteques d'Espanya.

► **A PART DE LES FUNCIONS** i serveis convencionals de la biblioteca, volem senyalar tot un seguit d'iniciatives que fan de la nostra institució una entitat cultural dinàmica. Cada mes celebrem un conte contes per als més petits i cada mes editam amb la col·laboració de l'IME un Plec de lectura. Mantenim dos clubs de lectura, un d'adults i un de juvenil. Hem fet dotze exposicions sobre la feina de les editorials menorquines que han anat acompanyades d'un article al diari Menorca. D'ençà ja fa dos anys projectam un documental a la sala d'actes amb la col·laboració de Comunitat. Hem organitzat fins a 12 centres d'interès (Pedrola, Roth, Monzó, Naipaul, la Guerra Mundial, Toni

Vidal, 25 anys Reserva Biosfera...). D'altra banda hem introduït una nova modalitat de préstec, la d'obres d'art d'artistes de Menorca. A part dels programes més institucionals (Rebeca, Pregunta, Viu la Cultura, etc.) hem fet 10 tallers de diversa temàtica. I com cada any hem commemorat diades: Dia de la Biblioteca, Dia de la Poesia, Dia de la traducció, Dia de les escriptores, a part de conferències i presentacions. Tot plegat s'ha fet amb la dedicació professional de les persones que hi treballam, malgrat les mancances.

Les claus d'una biblioteca ideal és aquella en on els espais són flexibles i interactius per facilitar la diversitat d'activitats i activitats; aquella capaç de ser un centre de trobada social, cultural i educativa que contribueix a la convivència; aquella que combina un espai físic atractiu amb un espai virtual eficient; on els usuaris, els professionals i responsables polítics cooperen i es fixen objectius clars i compartits; aquella que parteix de la realitat de l'entorn i dona resposta a les seves demandes. Avui les biblioteques han deixat de ser contenidors de llibres i cada cop són més connectats del coneixement. Adopten funcions de formació, com ho fan els centres educatius, i participen cada cop més en el desenvolupament social i cultural del seu entorn. Per això han de ser pròximes i contribuir a la creació de continguts locals. Cal que siguin llocs oberts a la ciutadania, on participin i hi aportin el seu coneixement i les seves habilitats. Perquè avui consideram la biblioteca com una eina de consolidació democràtica, com un servei públic, bàsic i universal, com ho hem entès amb l'educació i la sanitat.

Són moltes les consideracions a tenir en compte en els proxims anys, algunes de les quals ja són iniciades. Una és créixer en serveis virtuals, una altra és articular la biblioteca perquè sigui un lloc d'intercanvi d'experiències i coneixements i així establir lligams de col·laboració amb altres centres, entitats o institucions tot fomentant la participació i la implicació. I encara una tercera és la d'eixamplar l'oferta dels préstecs. En concret per exemple cal cooperar amb els centres educatius de forma programada i continuada. També s'haurà de trobar la manera perquè esdevengui una entitat inserida en els esdeveniments de la comunitat de Maó i de Menorca. D'altra banda s'ha d'aprofundir en la idea de ser centre local d'informació global i ser centre d'informació local per al món, açò vol dir com produir continguts locals d'interès comunitari. Igualment s'ha d'atendre la diversitat social i cultural amb iniciatives que fomenti la interculturalitat.

Tenint en compte aquest nou perfil i si la BPM ha d'assumir plenament les competències de Biblioteca Insular, l'actual edifici de Can Mercadal resulta insuficient. Ara ja ho és perquè té mancances d'espai i la distribució d'aquest edifici històric, precisat però encarrat en la seva estructura, no facilita el perfil de biblioteca a la qual s'ha d'encaminar. Per tant com a director proposo que l'actual edifici sigui destinat exclusivament als serveis d'arxiu històric i destinat un nou equipament per a la biblioteca. I, per descomptat, que cada un d'aquests equipaments estiguin degudament atesos pel personal tècnic que ara no tenen. Conscient que es tracta d'una proposta ambiciosa que caldria la implicació de totes les administracions, no per això però hem de deixar de projectar millores en els equipaments culturals que tinguin una vertadera dimensió insular.

Il·lustració 14: 15.3.1

32

Recital de Maria Àngels Gornés pel Dia de la poesia

LIV.

La cantant Maria Àngels Gornés serà l'animadora dels actes que anualment celebra la Biblioteca Pública de Maó el dia 21 de març, Dia Mundial de la Poesia.

La Biblioteca, que dirigeix Francesc Florit Nin, va convidar la música ciutadellenca a fer un recital íntim el proper dijous, a les 20 hores, entenent que la poesia és sobretot la paraula feta música.

Maria Àngels Gornés és la cantant que més ha musicat la poesia menorquina. Gairebé totes les seves composicions es basen en les lletres dels nostres poetes. Ha musicat fins a 10 poetes, des dels històrics Ruiz i Pàblo i Gumersind Gomila fins als poetes actuals com Pere Gomila, Ponç Pons, Pere Xerxa entre altres.

El concert farà un repàs de tots aquests poetes de manera que oferirà un panorama de la poesia moderna i contemporània a Menorca. En l'acte es llegirà el poema que cada any la Institució de les Lletres Catalanes encarrega a un poeta. Enguany un poema de Rosa Fabregat.

La cantant, en una imatge de l'any passat.

Il·lustració 15: 19.3.19



Il·lustració 16: 21.3.19



Concert íntim amb versos menorquins

La cantautora Maria Àngels Gornés va oferir, ahir fosquet, un íntim concert a la Biblioteca Pública de Maó, amb motiu del Dia Mundial de la Poesia. Gornés va fer un repàs cronològic de tots els deu poetes menorquins que ha musicat al llarg de la seva trajectòria. Foto: JAVIER COLL.

Il·lustració 17: 22.3.19



Marina Ibarra i 'Alive', la tercera mostra a l'Expo Prima de Maó

Redacció

Aquest dilluns s'ha inaugurat a la Biblioteca Pública de Maó l'exposició «Alive», amb obres de l'artista alaiorenca Marina Ibarra i en el marc del programa Expo Prima, que impulsa la biblioteca i Comunitat.

Aquesta és la tercera artista que es presenta en aquest marc. L'exposició, que es pot veure fins al 19 d'abril, inclou seixanta obres, entre aquarel·les, acrílics o creacions fetes a llapis.

Il·lustració 18: 26.3.19

Día de la literatura infantil en Maó

F.S.

La Biblioteca Pública de Maó se suma a la celebración del Día Internacional de la Literatura Infantil y Juvenil con la representación de teatro familiar, el 1 de abril, y con una exposición y una charla el día 2. El próximo lunes a las 18:30 horas se representará la obra *Subitum*, pieza de Fàtima Anglada que ganó el Premi Born de Teatro de bolsillo en la modalidad infantil en 2018. Es una obra que trata sobre la magia de las bibliotecas y durante el acto se presentará el Plec de lectura dedicado al texto de esta obra.

El martes, también a las 18:30 horas, la autora Fàtima Anglada ofrecerá

una charla sobre los cambios que se han producido en la literatura infantil y juvenil desde el siglo XIX. «Literatura Infantil i Juvenil, com era, com és» es el título de la conferencia, que será al mismo tiempo exposición, ya que se mostrará una selección de unos 50 libros del siglo XIX procedentes del fondo antiguo de la Biblioteca de Maó. Durante este encuentro se compararán los libros actuales con los antiguos para entender los cambios de valores de la literatura dirigida a la infancia.

Las dos actividades son abiertas y gratuitas, dirigidas a todos los públicos, según informa la Biblioteca Pública.

35

Il·lustració 19: 28.3.19

BIBLIOTECA DE MAÓ
Fàtima Anglada xerra sobre els canvis en la literatura infantil i juvenil d'ençà el segle XIX

☛ La Biblioteca Pública de Maó acull avui, a les 18.30 hores, una xerrada de Fàtima Anglada sobre els canvis produïts en la literatura infantil i juvenil d'ençà el segle XIX. S'exposaran una selecció d'una cinquantena de llibres del segle XIX del Fons Antic de la Biblioteca per tal de comparar-los amb els llibres actuals.

Il·lustració 20: 2.4.19



Il·lustració 21: 12.4.19



L'escriptor Josep M. Quintana.

Quintana dona a l'Arxiu el fons documental de Guasp i Pujol ✱

Redacció

L'escriptor Josep Maria Quintana ha donat a l'arxiu històric de Maó el fons documental de Manuel Guasp i Pujol, que consta de 55 carpetes dipositades en deu capses. Aquest material va ser utilitzat per Quintana per escriure el llibre «Monàrquics i Republicans a la Menorca de la Restauració, 1874-1931», publicat l'any passat.

Segons informen des de la Biblioteca Pública de Maó, «l'arxiu Manuel Guasp i Pujol conté sobretot cartes adreçades o rebudes de diverses personalitats de l'època i reflecteixen la seva tasca d'advocat i de polític. Guasp fou fidel seguidor i mà dreta d'Antoni Maura i per tant tot aquest fons té un interès enorme per a la història contemporània de Balears».

Aquesta documentació estarà a disposició de tota persona interessada. Es pot consultar la relació dels documents mitjançant la pàgina web de la Biblioteca. L'Arxiu agraeix el gest a Quintana.

PETITS LLIBRES, GRANS ESPERITS

Thais Fadrique
Rubio



El 12 d'abril es va celebrar el Dia Internacional de la Literatura Infantil, creat en 1967 per l'Organització Internacional del Llibre Juvenil i coincidint amb la data de naixement de Hans Christian Andersen. Menorca va renovar el seu compromís de fomentar els bons llibres infantils i juvenils i la lectura entre els més joves amb una sorprenent exposició, una captivant conferència i una animada taula rodona sobre l'evolució de la literatura infantil i juvenil des del segle XIX fins als nostres dies, conduïdes per na Fàtima Anglada.

La selecció de petits llibres infantils i juvenils publicats entre els segles XIX i XXI està concebuda sota un prisma de contrast molt visual. A la part dedicada al segle XIX, els exemplars exposats procedeixen dels fons antic de la Biblioteca de Maó, com per exemple «La ciencia de la mujer (sic) al alcance de las niñas» (1851) o «La instrucción de la infancia i (sic) sus resultados políticos y moralmente considerados» (1855). Llibres que ens xoquen pel seu en-



focament didàctic, però que definien perfectament el seu objectiu: que fos moralitzant i moralitzant, i un estalvi educatiu per a la família i l'Església. Aquesta perspectiva tan insòlita per nosaltres responia a una idea: l'infant era vist com una persona incompleta que havia de ser formada segons uns valors i uns coneixements concrets i estrictes, per evitar que es malaguanyés. Cap a finals del segle XIX començaren a sorgir tímida i els llibres infantils i juvenils més de lleure, però sempre amb la ferma intenció d'inculcar qualitats morals i que a mesura que l'infant creixia, s'anava separant segons si era fíet o fieta. La raó és òbvia: es considerava

la infantesa com uns anys d'inversió, esforç i treball per part de tothom, una època sense personalitat pròpia, pur i simple trànsit entre el nadó i el futur adult. L'adolescència era gairebé inexistent, de breu com era, i gens valorada.

A la part dedicada als llibres més moderns, el salt al segle XXI per a la literatura infantil i juvenil ha sigut gegantí i profund, signe inequívoc de la comprensió del rol social dels més joves en un món globalitzat. El primer que destaca és un llenguatge visual molt elaborat, característica pròpia i lògica d'una societat audiovisual. A més, no ha aturat de truncar fronteres: gràcies a les seves diferents presentacions i formats, el llibre es converteix en un element inseparable de la nostra vida diària, motivant un aprenentatge continu i natural. I tampoc ha deixat de superar prejudicis: reivindicacions tan necessàries com el feminisme, la convivència intercultural, l'ecologisme i les noves masculinitats que transmeten la literatura pels més joves d'avui treballen a favor d'una societat més justa, igualitària i humana.

Com a conclusions de la xerrada, na Fàtima Anglada va aportar uns comentaris molt interessants per reflexionar. Primer, cal donar un vot de confiança a la intel·ligència i al caràcter dels nens a l'ho-

ra de triar les lectures perquè ells mateixos donin forma als seus gustos literaris. D'una altra banda, des de la nostra responsabilitat com adults, és necessari pensar que atrets pel *merchandising* editorial en els llibres infantils i juvenils, no tots els llibres gaudeixen de suficient qualitat per ser pedagògics. I com a proposta final, els contes de tradició oral recopilats pels germans Grimm o Perrault com la Caputxeta, la Ventafocs o en Polzet, serien més indicats per nens grans. La seva missió primigènica era de caràcter iniciàtic, com a part de l'educació que es donava en comunitats on la infantesa i la joventut eren una època molt curta i plena de perills. Les adaptacions d'aquests contes per suavitzar la seva truculència original els han popularitzat durant generacions, però en realitat són poc útils en quant perden la seva essència i la seva missió. Com a alternativa, es pot oferir als infants més petits faules d'animals, més constructives i positives, que es mantenen dels seus orígens sense gaires canvis i per tant guarden tota la seva essència, com les d'Esop o de La Fontaine.

En resum, una exposició que de ben segur no deixa indiferent al visitant, tingui l'edat que tingui, i on es mesclen emocions de record i sorpresa. Ideal per aprendre i compartir amb grans i petits, es pot visitar a la Biblioteca de Maó, amb entrada gratuïta.

sesparaules@gmail.com

Il·lustració 23: 13.4.19

CADA DIA ÉS SANT JORDI

Francesc Florit Nin
Director de la
Biblioteca Pública
de Maó



Per a les biblioteques cada dia és Sant Jordi perquè cada dia celebrem el llibre i la lectura. És la nostra feina i la nostra il·lusió estendre la lectura en tots els sentits. Tres fets em fan escriure aquest paper: el debat celebrat el passat divendres 12 d'abril a l'IME sota el títol «A favor de la lectura»; l'edició digital del número 55 de la revista «Àmbit» dedicat al catàleg d'edicions menorquines durant el 2018 i finalment els actes i activitats que s'organitzen a l'Illa entorn del Dia del Llibre.

❖ EL DEBAT O TAULA RODONA no va ser un debat perquè tots els membres de la taula i el públic assistent estaven tots d'acord sobre els avantatges de la lectura i, amb tot, va ser un acte molt interessant per les diverses aportacions: Es va donar compte que a pesar de les veus d'alarma sobre els baixos índexs de lectura, al final vam constatar aquella dita que diu «no estem tan malament». Els índexs pugen lentament, però pugen, malgrat que estem molt per sota dels índexs mitjans d'Europa. Que la lectura s'ha diversificat molt i que a l'era d'Internet sorgeixen noves formes de lectura. Que el foment de la lectura és cosa de tots, no només de l'escola. Que a Menorca ens cal un Pla lector, liderat pel Consell insular, que impliqui a tota la comunitat. Que és cert que no tenim un caliu social a favor de la lectura. Que en el fons el que ens ha d'ocupar no és tant la quantitat de lectors com la qualitat de la lectura.

I tanmateix a Menorca s'edita una quantitat molt considerable de llibres. El «Catàleg d'edicions menorquines» inclou tot tipus de publicacions, llibres i discos, que en total són 141 durant el 2018. No és una xifra anual dels últims anys rondan els 150. Una fullejada al número de la revista «Àmbit», consultable a Internet, mostra la gran riquesa en temàtica que produeix l'Illa. Cal dir que el catàleg recull no tan sols el que es produeix des de Menorca sinó també tot el que té l'Illa com a protagonista o que l'autor sigui menorquí. Per una comunitat petita com la nostra, la producció editorial és realment alta. 38 títols de literatura, 19 de

La lectura s'ha diversificat molt i a l'era d'Internet sorgeixen noves formes de lectura. El foment de la lectura és cosa de tots, no només de l'escola

treballs històrics, 16 en diverses ciències, 11 en art, però també, i destacable, els 16 títols en publicacions infantils i els 13 discos de música. Cosa que ens mostra com de viva és la nostra cultura en tots els àmbits. Tenim entitats com l'IME que fa una feina en edició científica; i tenim autors prolífics que en un mateix any treuen al mercat fins tres i quatre títols: és el cas de Pau Faner i d'Anna M. Ticulat. Per llengües predomina el català amb 75 títols, seguit del castellà amb 43. Algunes edicions es fan en tres llengües amb l'anglès.

Totes les entitats culturals s'aboquen durant aquest mes a celebrar Sant Jordi i les activitats s'acumulen. Per exemple la

Xarxa de Biblioteques de Menorca ha programat un total de 44 activitats durant l'abril, diverses i per a totes les edats. I a cada poble les llibreries surten al carrer a muntar les seves parades. L'IME fa quatre presentacions de llibres. Ferreries organitza la Ruta de les faules. Sant Lluís celebra novament les Trobades Literàries Albert Camús. A Maó es fan fins a set presentacions de novetats bibliogràfiques en dues setmanes i a Ciutadella unes altres quatre. Entre el 23, Dia del Llibre, fins el 26 la Biblioteca Pública de Maó fa una activitat cada dia: una presentació de llibre, una projecció de documental, un conte contes infantil i una inauguració d'exposició.

❖ I UNA REFLEXIÓ FINAL. Es diu que a Menorca hi ha una gran activitat cultural, ben cert. També és cert que moltes d'aquestes activitats atreu un públic minoritari i, alguns diuen, que les persones que hi assisteixen són sempre les mateixes. No hi ha dubte que estem davant un canvi profund del consum cultural (i de la producció), tan profund que ens desconcerta. Moltes de les formes culturals actuals ràpidament queden obsoletes. Les vies de difusió de la cultura també experimenten grans transformacions i els programadors ens quedem en faldaret perquè allò que funcionava fa poc ara ja no funciona. Molts actes presencials comencen a ser antiquats i ja no tenen l'audiència que tenien, entre altres raons perquè ha crescut molt l'oferta de formació i d'oci en altres formats, més virtuals, més diferents. És evident que el consum cultural s'ha desplaçat en els últims anys. Tal vegada encara arrossega les conseqüències de la crisi econòmica del 2008. Sigui com sigui crec que no som l'únic que veu com la gran oferta cultural de Menorca no troba prou l'audiència que reclama.

'MILK-COKE'

Carlos Meneses
Nebot
Escritor



Sale de pronto Pablo Casado, del PP, y nos ofrece una buena nueva: subirá el salario mínimo interprofesional a 850 euros en el año 2020, lo que sería una buena noticia si este salario estuviese como hace unos meses pero creo que el bueno del candidato pepero no ha tenido en cuenta que ya había sido subido a los 900 euros. Tal vez porque se le olvidó. Todos tenemos nuestros pequeños lapsus mentales. O, sencillamente, porque la subida que se haya hecho en tiempos del presidente okupa, según él, no tiene relevancia porque Pedro Sánchez es un simple usurpador. Así lo dijo. Lo de Pedro Sánchez, por cierto, es como la *milk-coke*, mezcla de Coca-Cola con leche, que divide en estos momentos la opinión pública en Inglaterra. Ya de entrada, me parece una especie de consumo asqueroso, algo para vomitar cuando te has pasado de vueltas con el alcohol, pero se ve que hay gente que flipa con este mejunje. Pero lo que más me sorprende es que hay publicaciones que demuestran que esta porquería no es algo nuevo sino que hace medio siglo sus padres ya les daban estos refrescos con leche (calorías basura con algo de proteínas) con la intención, esto me lo saco de la manga, de acelerar su crecimiento y su adicción a la cafeína. La cuestión es suicidarse como uno pueda o casarse y divorciarse a los cuatro días alegando que se iba muy borracho y pasado de rosca. Eso le pasó a Nicholas Cage y no iba bebido de *milk-coke*, ni se trataba del guion de una película de desmadres americanos pero sí que iba en unas condiciones un tanto lamentables. O afortunadas, según se mire.

38

Il·lustració 24: 22.4.19

ROSER AGUILERA Il·lustradora

● Vaig néixer a Ciutadella ● Ara tenc 21 anys ● Tenc el grau superior d'Il·lustració de l'Escola d'Art i Disseny de Tarragona ● L'any passat vaig guanyar el concurs de cartells del 46è Festival de Música d'Estiu de Ciutadella ● Avui a les 18.30 h, a la Biblioteca Pública de Maó, s'inaugura «Ambrosia», la meua primera exposició individual

«És una passió, però també un 'hobby' i un ofici»



Joan Mascaró M.

Roser Aguilera Bagur (1998) és la quarta artista que presenta «Comunitari» dins el programa «Expo Prima», amb la mostra «Ambrosia» que s'inaugura avui a les 18.30 h a la Biblioteca Pública de Maó, on hi serà fins al 24 de maig.

Perquè el títol d'«Ambrosia»?

—Ambrosia era el menjar dels déus segons la mitologia grega, que els donava la immortalitat. Va ser un conec meu qui m'ajudà a cercar el títol. Jo no sabia què era, i quan ho vaig saber pensà que descrivia bé l'exposició, que podia mostrar el que vull transmetre. Es tracta dels déus clàssics de l'Olimp, però els hi volia do-

nar la meua pròpia representació, a la meua manera, amb un toc de dibuix potser més naif i infantil.

En què es basa aquesta reinterpretació?

—Realment, el que he fet és agafar els símbols clàssics amb què es sol acompanyar la representació d'aquests déus, però des del meu punt de vista, amb una perspectiva alegre a partir dels colors vius i aquest to infantil, també per fer-ho més accessible a tota la família, per dir-ho d'alguna manera. Cadascun dels dotze quadres representa una d'aquestes divinitats clàssiques, entre elles noms prou coneguts com Zeus, Hera, Afrodita o Possidó.

I el tema, d'on sorgí?

—Des de petita m'ha agradat molt la mitologia, sobretot éssers mitològics com unicorns, sirenes, etc. Com que m'agraden, a aquests éssers fabulosos els he di-

buixat diverses vegades, i ara era com quedar-me al mateix món però agafant una altra branca, la dels déus. Igualment, però, amb el meu propi estil.

Té algun objectiu la seva pintura?

—Trobo que si en té un, l'objectiu principal de la pintura que faig sempre és transmetre, que quan vegin les meves obres els dugui a diferents sentiments i sensacions, uns o altres depenent de cada persona, i que fins i tot puguin gaudir veient la meua obra.

Com descobrí la il·lustració?

—Sempre m'ha atret el món del dibuix i la pintura. Era petita i ja no aturava, ho duia innat. Però va ser una professora que tingué a 4t d'ESO qui me dugué pel camí de l'art, fent ja el batxillerat artístic a Maó. Fou al segon curs, en mirar-me opcions i veure el temari i tot el què es locava, quan vaig dir-me

que la il·lustració era el que m'agradava. M'havia plantejat altres camps artístics, però ara pens que no hauria pogut triar millor, perquè al final he trobat el que més m'agrada.

És una passió, llavors, la il·lustració?

—Diria que sí, que és una passió, però a més també és un *hobby* i una professió, un ofici. Personalment veig que sempre ho he duit dins i que és una cosa que no atures. Crec que encara que volgués aturar no podria. Si que he tingut bloquejos artístics, però arriba un moment en què desapareix i tornes a partir, i segueixes aprenent i millorant. Vull seguir dins el camí de la il·lustració i del dibuix.

Empra una tècnica concreta dins la il·lustració?

—La tècnica amb què ara darrerament me sent més còmode és amb la digital. De fet, aquesta exposi-

ció «Ambrosia» està feta íntegrament amb dibuix digital, tot i que quan me surt de la tauleta empr altres diferents tècniques, utilitzant sobretot retoladors, llapis de colors, aquarel·les i acrílics.

És important per als joves creadors iniciatives com aquesta d'«Expo Prima»?

—Sí, trobo que és súper important, pel fet que s'obrin les portes als artistes que començam i ens donin una primera oportunitat. Perquè si no és com un peix que es mossega la cua, quan no te donen oportunitats si no tens experiència. I en aquest cas, per jo i crec que per als altres participants d'«Expo Prima», és una oportunitat increïble poder mostrar una exposició únicament leva i que la gent vegi el que fas i del que ets capaç, per començar-te a mostrar al món. Tots necessitem aquesta primera empena. Estic molt agraïda.



Roser Aguilera inaugura avui la seva primera mostra individual a la Biblioteca Pública de Maó. Foto: GEMMA ANDREU

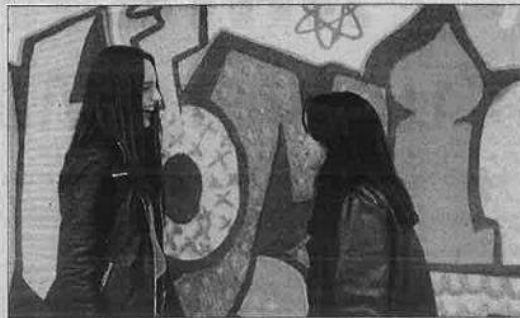


Il·lustració 26: 3.5.19



«Conexión», un cortometraje de Edward Velasco

En poco menos de tres minutos, el joven realizador consiguió conquistar al jurado con una propuesta en la que con mucha estética trasladada al público la pasión que supone en su vida la búsqueda de luz en las imágenes.



'Fans totales' de Ana Martínez y Lucía López

Un minuto y 55 segundos han bastado a estas dos jóvenes para tratar de convencer con su lenguaje cinematográfico al público de que se sumerja en la lectura de la novela «Fan total» de A.V. Geiger.

R.P.A.

Más allá de sus habituales actividades, el programa de ocio saludable Alternanits, que organiza el Institut de la Joventut de Menorca (Injove), se viene centrando en los últimos tiempos en la convocatoria de certámenes con el propósito de fomentar el desarrollo de la creatividad de los más jóvenes. A la ya clásico concurso de cortometrajes se ha sumado este año una convocatoria diferente centrada en la edición de un book trailer, es decir, un pequeño vídeo promocional que invite a la lectura de un libro. Convocatorias cuyos ganadores se dieron ayer a conocer durante la celebración de un acto en la Biblioteca de Maó.

En lo que se refiere a los cortometrajes, el máximo reconocimiento ha recaído este año en Edward Velasco por su trabajo titulado «Conexión». Un montaje que le ha hecho merecedor de un

El talento más joven se pone tras la cámara

► Injove entrega en Maó los premios de cortometraje y book trailer

cheque por valor de 1.000 euros que podrá canjear por material audiovisual. El jurado decidió entregar el segundo premio a Arnau Cloquells, el autor del corto «Reflexió, de reflectir i reflexionar» (500 euros). Por último, Ayoub Etmaiti se llevó el premio del público (250 euros) una vez visto el resultado de la votación popular gracias a su trabajo «Punts de vista». En ese sentido cabe recordar que los cinco trabajos finalistas se pueden visionar a través del portal Youtube acce-



Los galardones se entregaron en la Biblioteca de Maó. Foto: JAVIER COLL

diendo desde la página web de Injove.

En lo que se refiere al concurso de book trailers, que se ha organizado con la colaboración de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, las ganadoras fueron Ana Martínez Villalonga y Lucía López González por su representación de «Fan total», la novela de A.V. Geiger. Como primer finalista quedaron Paula López Santolaya y Lara capó Roca por «Les cròniques marcianes», seguidas de Sergi López Deyà, Aura Sánchez Márquez y Rut Galmés Márquez, los autores de «Doble mortal». Como premios se repartieron tablets, una suscripción anual a la plataforma Filmin y un lote de libros.

La fiesta en la familia de Injove tendrá continuidad hoy en Alaior con la celebración de la decimo-primer edición del Festival Menorca Jove, que cerrará la temporada de Alternanits a partir de las 18 horas en la Plaça des Ramal.

Acte a la Biblioteca de Maó sobre la figura de Joan Mascaró Fornés *

L.I.V.

La Biblioteca Pública de Maó acull demà (18 h) l'activitat «Joan Mascaró Fornés: música i paraula». Es tracta d'un concert comentat amb recitals literaris a càrrec de Francesc Vicens.

Es tracta d'una aproximació a la figura de Joan Mascaró Fornés (Santa Margalida, Mallorca, 1897- Cambridge, 1987) a partir d'una selecció dels textos de la seva autoria i de músiques relacionades amb episodis biogràfics i que aporten sonoritats tant de l'Índia com de la tradició antiga anglesa o dels Beatles. L'activitat alterna música en directe arranjada expressament per Francesc Vicens per aquest espectacle; i és interpretada per un grup de músics format per Teresa Lecumberri (clarinet), Claudia Sánchez (oboè) i Pere Dàvila (guitarra).



Joan Mascaró.

Mascaró va introduir els textos sagrats de l'Índia i va influir poderosament en els Beatles i el pensament hippy.

42

Il·lustració 28: 9.5.19

Redacció

Sofia Miranda, Paula Nicole Velasco i Sabrina Marère són les guanyadores en les tres categories del novè Concurs de Punts de Llibre 2019, que ha organitzat la Biblioteca Pública de Maó.

Com cada any, la biblioteca havia convocat el certamen, una cita que ha tingut una participació de fins a 237 punts, una mica per davall dels 251 de l'any passat. Per categories, ha crescut la participació infantil, amb 105 punts presentats (65, l'any passat), s'ha mantingut la juvenil amb 65 creacions presentades (per les 75 de l'any passat), i en la d'adults ha baixat de 106 a 47 punts.

El jurat, format per Francesc Florit, Antoni Arcas, Antònia Cardona, David Labiano, Anna Fernández i Andrés Moll, va decidir que, en la categoria infantil (4 a 8 anys) els tres primers premis, eren per Sofia Miranda, Gonzalo Barreno i Olivia Azmendariz; en la juvenil (9 a 14 anys), Paula Nicole Velasco, Júlia Fuxà i Nina Monaco; i en la d'adults (més de 15 anys), Sabrina Marère, Marco Soucheiron i Marina Petrus. A més, es va concedir un premi especial Centre Carlos Mir, a Laura Juanes.

La Biblioteca de Maó ja té els punts guanyadors



El punt creat per Sabrina Marère, en la categoria per a adults, on s'han presentat 47 punts.



Sofia Miranda ha guanyat el primer premi en categoria infantil, competint amb altres 104 propostes.



En la categoria juvenil el punt guanyador ha estat el de Paula Nicole Velasco. S'han presentat 65 punts.

JOEL VILA TRUYOL | Fotògraf

Vaig néixer a Ciutadella el 1994 • Som graduat en Comunicació Cultural i visc a Barcelona, on faig feina en una exposició sobre Van Gogh • No tenc formació acadèmica en fotografia, però des del 2016 he descobert en ella la meua gran passió • Acab d'inaugurar «Intervals» a Maó.

«La fotografia em deixa expressar»



Isaac
Pons de Rosa

Joel Vila presenta, des d'ahir i fins al 28 de juny, la seva primera exposició. És a la Biblioteca de Maó i en el marc del projecte Expo Prima, dirigit a artistes novells. Una oportunitat que li permet mostrar els seus treballs i les seves inquietuds.

Com descobreix la fotografia?

—Quan vaig acabar la carrera vaig fer un viatge de dos mesos a Itàlia, per deixar de banda la part més acadèmica i centrar-me en mi mateix. Era el meu primer viatge sol i duia una càmera que, de fet, no era meua, me la van deixar. Allà vaig descobrir que la fotografia era el mitjà d'expressió que més s'adequava a la meua manera de sentir.

I abans de la fotografia?

—Sempre m'ha interessat molt el cinema i el vessant més periodístic, la crítica. Durant la carrera, i després, en vaig fer, i sempre m'havia interessat l'audiovisual.



Joel Vila inaugura ahir, a Maó, la seva primera exposició fotogràfica. Foto: JAVIER COLL

M'agrada pensar que el cinematogràfic té certa influència amb les fotos i la manera de visualitzar-les.

Què li proporciona la fotografia?

—Pràcticament és una qüestió terapèutica, més enllà que m'aporta una satisfacció artística. Hi ha dies que sembla que no tenen substància i surts al carrer amb la càmera, i des que fas la primera foto, de sobte, canvien les sensacions.

Els viatges l'han influït molt?

—Els viatges a Itàlia i també a Escòcia, m'han marcat en termes fotogràfics. L'any passat vaig anar

als Estats Units, per motius més romàntics, i el fet de ser en un punt tan lluny de Menorca, va suposar una obertura en molts sentits.

Què podem veure en la seva primera exposició?

—Són vint fotografies, totes, tret de dues, preses durant les festes de Gràcia de Maó de l'any passat. La veritat és que la majoria són imatges fetes en un mateix matí i en un mateix cap de cantó, veient passar gent i cavalls. En comptes de centrar-me en allò més típic i més vist, em vaig decidir per una mirada més íntima i introspectiva, aquells

detalls quotidians que poden passar desapercebuts.

Són mirades, expressions, somriures... anònims.

—Sí, el que m'agrada és la fotografia de carrer i de persona. Sempre són personatges, per jo, anònims, encara que segur que a Maó molts els podran ubicar. Són fotos sempre des del respecte i des d'una mirada sensible.

Opta pel blanc i negre?

—Darrerament faig feina més amb el blanc i negre. A l'exposició només hi ha una foto en color, que em sembla molt especial.

També hi ha unes imatges d'Oregon.

—Són dues fotos, separades de la resta, on es visualitza el canvi temporal i espacial entre Menorca i Oregon. A nivell personal i artístic, em serveixen per concloure la mostra.

Què fa ara, professionalment?

—Des que vaig tornar dels Estats Units faig feina a Barcelona i estic fent feina en una exposició instal·lada, temporalment al port, sobre la vida de Van Gogh. Per al juliol, quan acabi, no tenc plans, tal vegada torni a Itàlia però encara no tenc decidit cap a on anar.

Il·lustració 30: 1.6.19



Il·lustració 31: 12.6.19

'EL HIJO DEL ITALIANO'

Luis Alejandro Sintés
General (R)



No debe extrañar su éxito de crítica y ventas. La novela de Rafael Nadal que obtuvo recientemente el premio Ramon Llull se presentó la semana pasada en Menorca, el miércoles en Ciutadella y el jueves en Mahón. Llenos en las dos salas de sus bibliotecas públicas. Mas testimonios –familias Cardona y Serra– en Mahón por contar aun entre sus miembros testigos directos de aquellos trágicos momentos de septiembre de 1943 en que arribaron al Hospital Militar de la Illa del Rei los heridos y quemados del acorazado italiano «Roma» hundido por los hasta hace poco tiempo sus aliados alemanes en la bahía de Asinara entre las islas de Córcega y Cerdeña.

Aunque el eje central de la novela, transcurre en Caldes de Malavella, su relación con Port Mahón es indiscutible. ¿Por qué Caldes? Porque de los seis barcos que recogieron los naufragos en el Mediterráneo, cuatro se internaron en el puerto de Mahón («Carabinieri», «Attilio Règolo», «Mitraglieri» y «Fusiglieri») pero los otros dos, «Pegaso» e «Impetuoso», pusieron rumbo a Pollença donde fueron hundidos voluntariamente por sus comandantes, antes de arriesgar ser entregados a los aliados.

¡Difíciles momentos para la Regia Armada Italiana!

El grueso de la expedición a Caldes lo formaban precisamente estas tripulaciones de Pollença a las que se incorporaron los procedentes de Mahón. Los balnearios de Vichy Catalán y Prats ofrecían buenas condiciones para albergar al millar de marineros. No lo hizo mal quien lo decidió.



Lógicamente en el bello pueblo de 2.200 habitantes de entonces se produjeron encuentros y desencuentros que Rafael Nadal desentraña con maestría y buena y ágil pluma. Aquellos hombres jóvenes vivirán dos mundos: el inmediato de la subsistencia y los sentimientos y el exterior que van conociendo sobre la evolución de la Segunda Guerra Mundial: la huida de su Rey a Brindisi; la liberación de Mussolini de Campo Imperatore; el internamiento

de naves italianas en Malta y Alejandria; la firma del armisticio con los aliados.

Por supuesto, el autor ahonda en todo lo que subyace entre aquellos hombres. Habla del trágico silencio que se viviría en un mar en llamas; habla del silencio con que las familias de Caldes han guardado la memoria de aquellos tiempos; habla de velados celos y oculta violencia.

Intentando entrar en aquellos seres que sin quererlo fueron protagonistas, me uno al dolor de los 26 que dejaron su vida entre nosotros; me uno al trabajo ingente de médicos –Capitán Sampol– y religiosas como sor Rosa o sor Emilia; me uno a 'mamma Mahón' Fortunata Novella un personaje de leyenda; me uno al cariño que profesamos al último naufrago Gustavo Bellaccini que viene cada año a la Illa del Rei. Y me quedo con un cúmulo de reflexiones de aquellos marinos que hace suyas Rafael Nadal: «Volvíamos a enterrar a nuestros muertos en tierras desconocidas; habíamos sido bombardeados por los alemanes que habían sido nuestros aliados; nos habíamos refugiado en un puerto español donde un día nos trataban como amigos y otros nos hacían sentirnos prisioneros; y si algún día nos dejaban, no sabíamos a dónde ir».

Por último, recojo un sentimiento en el que coincide el autor con nuestro Mario Cappa: la Europa de hoy debe vacunar a las nuevas generaciones contra tragedias como la Segunda Guerra Mundial. Aunque estas tragedias den soporte después, a entrañables novelas históricas como la que ha escrito Rafael Nadal.

BALANC • El director de la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó, Francesc Florit Nin, deixa el càrrec després de quatre anys amb la sensació d'haver dinamitzat el servei

«He intentat obrir més la biblioteca als ciutadans»

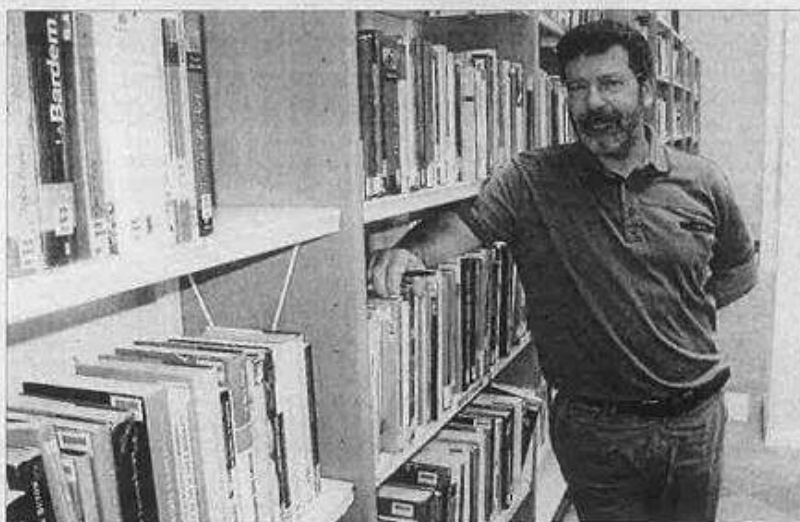
Isaac Pons de Rosa

«Les biblioteques d'Espanya i de tot el món estan guanyant usuaris, però es redueixen els préstecs de llibres, i açò vol dir que estan en un procés de canvi, s'empren cada vegada més, per a altres coses». Aquesta és una de les conclusions que extreu l'encara director de la Biblioteca Pública i l'Arxiu Històric de Maó, Francesc Florit Nin, qui, després d'estar en el càrrec des de l'estiu de 2015, el deixarà per tornar a la seva activitat docent a l'IES Josep Maria Quadrado de Ciutadella. Una baixa que el Consell té en compte, atesa la convocatòria que ha publicat just fa dos dies, per designar un nou director.

Florit Nin reconeix que «l'experiència ha estat molt enriquidora», tenint en compte que «som professor i fíl·loleg de formació» i que no tenia experiència en aquest àmbit. «Estic content, perquè tant la gent del carrer com les persones que van confiar amb jo, m'han expressat que la meua feina ha estat molt positiva i que s'ha dinamitzat molt».

Cap a una nova biblioteca

«La Biblioteca de Maó és un vaixell gros i comporta una gran responsabilitat», apunta Florit, qui explica que «he intentat obrir més la biblioteca a les entitats i als ciutadans, perquè és un espai públic i és un dels serveis als quals tenen dret». Per açò, «hem intentat obrir nous serveis, com el préstec d'obres d'art, les exposicions a joves artistes, les projeccions del Documental del Mes»,



Francesc Florit, ahir, entre llibres, a la Biblioteca Pública de Maó. Foto IPDR

Alguns reptes de futur

Més personal

► Francesc Florit apunta que un dels principals handicaps és la manca de personal. Avui, la plantilla està formada per deu treballadors i hauria de tenir-ne 23. «Els responsables polítics ho saben, però en el sector de la cultura és molt difícil fer noves contractacions». Així i tot, l'objectiu per aquest nou mandat és incorporar «almenys tres persones, fins i tot sis, si fos possible», i que «siguin tècnics» en biblioteconomia i arxius.

Crear una entitat de suport a la biblioteca

► «Deix pendent d'engegar una associació o una entitat que serveixi de suport a la biblioteca, una mena d'Amics de la Biblioteca, independent però vinculada». I a través d'aquest col·lectiu «es podrien fer moltes coses». De fet, indica que «vam començar a demanar als usuaris si estarien disposats a fer col·laboracions, i tenim un llistat d'unes 25 persones».

hem donat visibilitat a programes per als il·lustradors, o l'«Edició» per als editors». El resultat de tot açò és que, de 2015 a 2019 «hem passat d'una mitjana de 25 activitats pròpies a l'any, a unes 90», destaca.

I és que, reitera el director sortint, cal adaptar-se als nous temps. «La cultura, avui, es consumeix de manera diferent, en un àmbit més domèstic», diu, assenyalant exemples com els cinemes, que «han perdut públic perquè la gent cada vegada opta més per les plataformes digitals. I passa igual amb les biblioteques».

En relació a les propostes i ini-

Judit Gorriás, nova artista jove a la Biblioteca de Maó

Redacció

L'associació Comunitart i la Biblioteca Pública de Maó col·laboren en Expo Prima, un programa que vol donar visibilitat als artistes novells. Els dona una oportunitat i un espai perquè puguin realitzar una mostra del seu art.

La sisena artista que es presenta és Judit Gorriás Pons (Ciutadella, 1998), estudiant de Belles Arts a la Universitat de Barcelona, que presenta «CASA», una

exposició orientada als paisatges de Menorca, un motiu que en la seva trajectòria adquireix importància a partir del setembre de 2016 quan l'artista surt d'Illa per continuar formant-se en el món artístic.

La mostra està integrada per 24 quadres on la pintora trasllada la seva perspectiva i record

que té de l'Illa, «l'enyorança i la voluntat de guardar l'essència del territori d'origen, com un bé preuat del qual no es vol despendre ni oblidar».

Utilitza l'acrílic i l'aquarel·la amb una gran expressivitat d'allò representa a partir d'una pinzellada ràpida i gruixada.



Una de les obres de l'exposició de Gorriás.

Il·lustració 34: 2.7.19

Pau Salort será el nuevo director de la Biblioteca de Maó

R.P.A.

El Consell insular ha propuesto a Pau Salort Salort como nuevo director de la Biblioteca Pública y el Arxiu Històric de Maó. El que en breve será nombrado oficialmente en el cargo por parte del Govern, es licenciado en Geografía e Historia por la Universitat de Barcelona y realizó el doctorado en Historia Contemporánea.

Salort, que sustituye en el cargo a Francesc Florit Nin, es actualmente profesor de Historia del IES Cap de Llevant. En su currículum figuran numerosos estudios y publicaciones sobre historia, patrimonio y fondos audiovisuales. Por otra parte, ha sido comisario de diferentes exposiciones temáticas y realizador de audiovisuales sobre la vida histórica y las tradiciones de la Isla. Entre 1998 y 2000 ya fue bibliotecario de Alaior y ha sido presidente de Aladem, la empresa que gestiona el Arxiu d'Imatge i So de Menorca desde su creación.



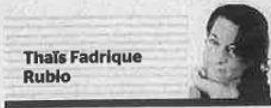
Pau Salort, doctor en Historia.

La comisión evaluadora, tal y como se informó ayer en una nota de prensa, se decantó entre las candidaturas presentadas por el perfil de Salort teniendo en cuenta la titulación aportada, su formación complementaria en el ámbito de la biblioteconomía y la archivística y la experiencia profesional en esos ámbitos. Cabe destacar también que el nuevo director de la biblioteca está a punto de terminar un máster en gestión cultural por la UOC.

PER ATZAR SINCRONITZAT ✱

UNA NOVA MANERA DE LLEGIR

Thaïs Fadrigue Rublo



A mesura que la tecnologia és cada vegada més imprescindible, el joc dels sentits es torna una activitat romàntica i s'abarita: cercada, escollida en moment i espai, seleccionada amb els elements interessats, s'acaba personalitzant en detriment de la seva espontaneïtat. Ja no forma part de la nostra vida diària tant com abans. Fins i tot aquelles situacions més simples i quotidianes es fan més cares de trobar, com gaudir d'un bon pa aviat de fer, un passeig en solitari per la platja on ningú ens cerqui, o entrar en una llibreria de vell. Però també és cert que la tecnologia ben entesa ens fa la vida més fàcil, més còmoda i sobretot, més accessible per tothom; i en aquest cas, el llibre electrònic és un molt bon exemple de com la tecnologia

pot atraure més gent als llibres. Certament, la corporeïtat sentimental d'un llibre de paper s'evapora sense remei davant una *tablet*. Desapareix el tacte de les fulles; els ulls s'habituen a una pantalla anodina; s'extingeix l'aroma del llibre quan s'obre; sigui nou o vell; s'abandona la recerca física cap a la llibreria o la biblioteca, la tria pacient entre files i files

de prestatges; fins i tot la postura corporal canvia. Però com tot, un llibre electrònic també ens aporta una sèrie d'avantatges gens menyspreables, i que sovint ens facilita la vida als que estímem llegir: ens estalvia temps; ens estalvia espai en aquells llocs on no podem acumular; per la gent amb problemes de vista, es pot adequar la mida de la lletra; ens permet alternar dos o més llibres en procés de lectura sense carregar pes.

En aquest sentit, la Xarxa de Biblioteques de Menorca ens posa a l'abast una extensíssima llista de llibres electrònics i revistes, perquè pugueu demanar-los en préstec de manera totalment gratuïta a través de la plataforma eBiblio. Primer de tot, cal fer-se el carnet de membre d'una biblioteca municipal. Després, podreu accedir a la plataforma, a través de la web de la Xarxa de Biblioteques www.bibliomenorca.net o directament per www.illesbalears.ebiblio.es. El préstec de llibres electrònics s'un servei cada vegada més popular: el 2017, a les biblioteques de Menorca es van compatibilitzar 1212 préstecs digitals de llibres, mentre que el 2018 aquesta xifra es va doblar àmpliament: 2.541. Una mostra evident de què aquesta opció de llegir es descobreix com una alternativa de lectura fiable i convenient per tenir en compte.

La idea no és elegir entre formats, sinó saber combinar-los per gaudir encara més de la lectura i no perdre ni renunciar al saníssim i enriquidor hàbit de llegir, sigui de manera ocasional o permanent, sigui per com vivim o treballem, o per altres raons com l'edat o la salut.

Llegir és un plaer i un dret: ens connecta amb el món i amb el nostre interior a la vegada. No hi hauríem de renunciar mai, sota cap circumstància: sempre ens aporta molt més que ens treu. I ara, amb més avantatges que mai.

sesparaules@gmail.com

Il·lustració 36: 14.9.19

Talleres de ✱
literatura infantil

Los talleres Lectura & Familia empezarán el próximo mes en todas las bibliotecas de Menorca, con el objetivo de fomentar la lectura entre los más pequeños. Además, las sesiones quieren ser un punto de encuentro para las familias que quieren intercambiar recomendaciones y recibir formación sobre literatura infantil, y contarán con la dinamización de Fátima Anglada y la narradora Raquel de Manuel. • CULTURA 18



Il·lustració 37: 21.9.19

LITERATURA INFANTIL • Els tallers Lectura & Família són un espai de trobada i formació per a les famílies, i un lloc on poden establir un diàleg al voltant dels contes de la mà d'una dinamitzadora

Antoni Vallejo

Fomentar l'hàbit lector entre els infants de 0 a 6 anys i ajudar les famílies a descobrir bones històries, que facin volar la imaginació dels més petits. Aquests són els objectius dels tallers Família & Lectura, que des del mes vinent i fins al mes de maig es duran a terme a totes les biblioteques municipals de Menorca.

Una iniciativa que va néixer l'any 2012 a Ciutadella, de la mà de la gestora cultural Fàtima Anglada, a partir de la constatació que el foment de la lectura des de la infància és fonamental per crear els lectors del futur, i del convenciment que aquest hàbit s'adquireix amb més facilitat si es desenvolupa des d'edats primerenques en l'entorn familiar.

Trobades mensuals

Els tallers tenen lloc una vegada al mes a les diferents biblioteques de l'illa, i les trobades funcionen com un espai d'intercanvi, en el qual els pares i mares poden posar en comú els seus dubtes i les seves recomanacions literàries. Les sessions estan conduïdes per una dinamitzadora que dona consells i comenta les lectures, proporcionant eines a les famílies per tal que puguin triar els llibres més adients i engrandir-los per a cada edat.

Fàtima Anglada assenyala que «l'objectiu dels tallers és fomentar la lectura des de la base i, a la vegada, fer una trobada per tal que les famílies se sentin acompanyades i acollides», i assegura que «els tallers són un espai dins la biblioteca on les famílies reben informació sobre literatura infantil i poden encetar un diàleg».

Descobrir la lectura en família



Trobades mensuals. A partir del mes d'octubre i fins al mes de maig, cada biblioteca municipal acollirà una trobada en la qual grans i petits compartiran lectures. Foto: BIBLIOTECA DE SANT LLUÍS

Durant les sessions, els contes s'analitzen des d'una perspectiva de gènere, per tal de no perpetuar les desigualtats, i també s'explica com llegir els diferents tipus d'il·lustracions per entendre bé la importància de la imat-

Durant les sessions s'analitzen les lectures des d'una perspectiva de gènere, posant en relleu els valors de les històries

ge en aquest tipus de literatura. També s'intenta posar en relleu els valors que s'amaguen darrere les històries, fent una especial incidència en la recuperació de personatges ancestrals, que segons afirma Fàtima Anglada han estat

maltractats per la indústria cultural. «Hi ha històries de tradició oral, com la Caputxeta Vermella, la Ventafocs o la Bella Dorment que s'han desvirtuat perquè s'han ofert a infants que encara són massa petits, i estan pensades originalment per a una edat de transició i d'inici cap a l'edat adulta», assegura.

La formació sempre comença amb un contacontes i les sessions tenen una durada de 45 minuts, tot i que sempre s'allarguen, i les famílies poden marxar en el moment que vulguin si l'infant es cansa. «Són sessions molt flexibles i molt pensades per als infants», remarca Anglada.

A més, el projecte també té un marcat caràcter social, ja que

«L'objectiu és fomentar la lectura des de la base i que les famílies se sentin acompanyades»

Fàtima Anglada
GESTORA CULTURAL

sempre es recomanen llibres que després es puguin trobar a les biblioteques. «El vessant social del programa és molt important, perquè si venen famílies que no tenen prou poder adquisitiu per comprar contes, els poden agafar en préstec», explica Anglada.

Com a novetat, enguany el projecte també comptarà amb la participació de la narradora Raquel de Manuel, que s'encarregarà de dinamitzar els grups amb infants de 0 a 3 anys, mentre que Fàtima Anglada conduirà els grups de 3 a 6 anys.



Teatre kamishibai a la Biblioteca Pública de Maó amb Makiko Sese

La japonesa Makiko Sese, resident a Menorca, va llegir dilluns dos contes del seu país, en castellà, a la sala infantil de la Biblioteca Pública de Maó, amb una bona resposta de públic infantil. Ho va fer amb el teatre de làmines kamishibai, que té els seus orígens en els temples budistes del segle XII, acompanyat de música i cant. **FOTO A.S.**

51

Il·lustració 39: 25.9.19

CULTURA & ESPECTÁCULOS

BIBLIOTEQUES • La memòria 2018 del Servei Coordinador de Biblioteques diu que 5 de les 9 biblioteques públiques haurien de duplicar, com a mínim, la seva superfície • Les 9 sumen 3.020 metres quadrats útils

Les instal·lacions bibliotecàries són insuficients: han de créixer un 108%

Joan Mascaró M.

Les infraestructures bibliotecàries de Menorca són «insuficients»: han de créixer un 108 per cent, segons el Mapa de biblioteques, i del total de les 9 biblioteques públiques n'hi ha 5 que «haurien de duplicar, com a mínim, la superfície dels seus edificis».

Aquesta és una de les diverses conclusions a què arriba la memòria de l'Activitat 2018 de la Xarxa de Biblioteques de Menorca, elaborada pel Servei Coordinador de Biblioteques del Consell de Menorca i que va ser donada a conèixer ahir amb motiu de la propera celebració del Dia de la Biblioteca (24 d'octubre).

Superfícies i propostes

Les 9 biblioteques públiques de l'Illa (que també inclou el Centre de Lectura de Fornells) que s'integren a la Xarxa de Biblioteques de Menorca (juntament amb les 5 biblioteques d'interès públic de Menorca, però que no se n'ocupa la memòria) sumen una superfície útil de 3.020 metres quadrats (1.000 d'aquestes la de Maó i 624 la de Ciutadella).

Però apart de les remodelacions, ampliacions, trasllats o construccions de nova planta que s'han realitzat, el document considera que per les funcions, usos i serveis que desenvolupen actualment i els que han d'assumir properament, «a curt termini requereixen l'adaptació i ampliació dels espais existents».

Els «casos extrems» de les biblioteques que «haurien de duplicar, com a mínim, la superfície» són la d'Alaior (que la memòria considera que l'hauria de quadruplicar; ara té 192 metres quadrats útils), Sant Lluís (que diu que li

caldrà triplicar-la; ara té 234 metres quadrats útils) i Ciutadella, «que hauria d'ocupar l'edifici sencer de la Casa de Cultura». Un cas a part considera que és la de Castell, «que si bé hauria de créixer més, el 2016 es va traslladar a un edifici reformat i encara pot ampliar la col·lecció i realitzar activitats a la zona infantil».

La idea, en general és que «calen edificis amb prou capacitat per delimitar les àrees segons els diferents usos i públics, i facilitar adaptabilitat a noves funcions». El document, on aquest sentit i tenint en compte que el Consell «dona suport als ajuntaments finançant la construcció o remodelació de les instal·lacions de les biblioteques a

LES XIFRES

47.127 Usuaris amb carnet: 12.447 han emprat préstec

314.699 Documents dels quals 312.449 físics

283.505 Visites presencials i 132.056 als webs

138.277 Préstecs de documents físics (2.541 digitals)

576 Activitats, a les quals han assistit 11.279 persones

25.153 Connexions dels usuaris als ordinadors

través del Pla Territorial d'Equipaments i Instal·lacions culturals», també inclou fins a quatre propostes en termes d'infraestructures.

Tres d'aquestes propostes són prou concretes: ampliació o trasllat a edificis més grans de les biblioteques públiques d'Alaior i Sant Lluís, trasllat de la Biblioteca Pública de Maó a un edifici funcional amb el doble de capacitat i ocupació de tot l'edifici de la Casa de Cultura per part de la Biblioteca de Ciutadella. La quarta es refereix a què, en general, hi hagi espais diferenciats i separats per a infants i per a joves, perquè «si volem incrementar el públic (ove, hem d'ofertir-los un espai propi en que se sentin còmodes i acollits».

Nou biblioteques públiques i altres cinc d'interès públic s'integren a la Xarxa

► La Xarxa de Biblioteques de Menorca està integrada per 9 biblioteques públiques, 5 d'interès públic i el Servei Coordinador de Biblioteques, amb una estructura que garanteix el servei de biblioteca pública a totes les poblacions de l'Illa. Les públiques són les de Maó (considerada biblioteca central insular), Ciutadella (central urbana), Fornells (punt de biblioteca) i Alaior, Es Castell, Ferreries, Es Mercadal, Es Migjorn Gran i Sant Lluís diocesa. Les d'interès públic (adherides per la seva singularitat i interès) són les de Fernando Rubió Tudurí, Ateneu de Maó, Seminari Diocesà, Fons Menorquí de Cooperació i Col·lecció Hernández Sanz-Hernández Mora.



Una de les propostes en infraestructures és que la biblioteca de Ciutadella ocupés tot l'edifici de la Casa de Cultura. Fotos: JOSEP BAGUR GONZÁLEZ

El 51,3% de la població és usuària amb carnet

J.M.M.

El 51,3 per cent dels menorquins, segons les dades estadístiques 2018 i calculant una població de 91.970 persones en total, són usuaris amb carnet de les biblioteques públiques de l'Illa. El total d'usuaris inscrits és de 47.127. 12.447 són usuaris actius

(que han emprat el servei de préstec durant l'any), mentre que 2.207 són nous usuaris, que s'hi van inscriure en 2018.

Curiosament, la xifra d'usuaris inscrits baixa en uns 5.700 respecte a 2017, tot i que el creixement és l'actualització (per primera vegada) dels usuaris que han deixat d'emprar el servei a la Bi-



Les biblioteques tenen un total de 85 aparells electrònics disponibles.

blioteca Pública de Maó.

Entre la resta de xifres de la memòria 2018 de la Xarxa de Biblioteques de Menorca destaca que el fons documental ha crescut fins als 314.699 documents, dels quals 312.449 són en suport físic i 2.250 en digital. Durant 2018 es van rebre 283.505 visites presencials d'usuaris i 132.056 visites als webs; mentre que es van realitzar 138.277 préstecs en suport físic i 2.541 de publicacions digitals. A les biblioteques hi treballen 26 persones, de les quals 9 ho fan a jornada parcial, que suposa 21,24 jornades.

INVESTIGACIÓN • Pep Pelfort descubre un manuscrito del año 1782 con 22 textos redactados en Menorca y traducidos al inglés recogidos en ese gran proyecto editorial

La Isla y su conexión con la Enciclopedia Británica

Rubén P. Atienza

Se habían generado grandes expectativas acerca del material inédito sobre la figura de Joan Ramis que podía aflorar en las jornadas organizadas por el Institut Menorquí d'Estudis (IME), un encuentro clausurado ayer en Can Victori y cuyo resultado ha superado con creces los esperado. Y ello, en gran parte, ha sido gracias a las aportaciones realizadas por el investigador Pep Pelfort, a quien todos esperaban para oírle hablar de gastronomía, pero quien se destacó con una intervención que descubre la conexión de la Menorca ilustrada con el gran proyecto editorial de la Enciclopedia Británica.

Reconoce Pelfort, cuya intervención del pasado sábado llevaba por título «La Societat Maonesa i la gastronomia», que el tema culinario fue el punto de partida que le llevó a hacer un minucioso trabajo de análisis de los textos de la histórica entidad cultural de la época. A través de los libros de registro, en el que figuraban títulos que habían estudiado y traducido, el proceso le condujo hasta el Archivo Histórico de Maó.

Allí fue donde encontró un manuscrito bilingüe de unas 600 páginas, con textos en catalán y al lado su traducción al inglés



Imagen de una de las ponencias de ayer, durante la jornada de clausura en Can Victori. Foto: JAVIER COLL

con las correspondientes correcciones. Un documento que según las investigaciones realizadas por Pelfort está fechado en 1782. El gran hallazgo tiene que ver con que las 22 entradas que allí figuraban pasaron a formar parte de los contenidos de la tercera edición de la Enciclopedia Británica, tal y como se ha podido cotejar

Pelfort ha encontrado conexiones entre la sociedad escocesa, donde nació la enciclopedia, con los menorquines de la época

Explica el investigador que si en la segunda edición, la entrada

que correspondía a Menorca constaba de cuatro líneas, en la posterior a 1872 se reproduce textualmente el contenido aparecidos en el manuscrito de la Societat Maonesa.

Pelfort destaca que la «conexión» entre la Ilustración de la Isla y ese gran proyecto editorial existe, pero prefiere ser cauto, y

Josefina Salord: «Se trata de un descubrimiento espectacular»

► «Nadie se esperaba algo así, fue un impacto realmente brutal», resumía ayer la coordinadora científica del IME, Josefina Salord, en relación a las aportaciones de Pelfort: «Ha sido un descubrimiento espectacular», insistía la filóloga. A su juicio, lo que demuestra es que más allá de que Menorca recibiera, como ya se sabía, influencias de la Europa ilustrada, «la Isla participaba de toda la red cultural, eran artífices de las grandes obras» de ese movimiento del Viejo Continente. Asegura que los datos que han salido a la luz sirven para demostrar la implicación de la Ilustración menorquina, seguramente con Joan Ramis como uno de sus artífices, en proyecto de la Enciclopedia Británica. Aportaciones que por otra parte «abren campos de estudio», junto al resto de intervenciones de expertos que han participado en las «Jornades Joan Ramis i La xarxa de relacions Il·lustrades», para seguir trabajando en esa gran obra que se pretende escribir sobre el Ilustrado menorquín.

por el momento hablar tan solo de «hipótesis» sobre cómo se fraguó esa colaboración. Recuerda que se trata de una enciclopedia que comenzó a impulsarse desde Edimburgo, y en ese sentido el investigador confirma que ha encontrado «muchas conexiones» entre la sociedad escocesa y los menorquines de la época.

8 Local

MENORCA • Es Diari
LUNES 26 DE DICIEMBRE DE 2019

MENORCA Y SU GENTE



Pau Salort Salort | Director de la Biblioteca Pública de Maó

«Partimos de cero y ahora el Arxiu d'Imatge tiene un millón de fotos»

Se confiesa orgulloso de haber promovido un fondo que permite conocer la Menorca real del siglo XX. Afirmar que el éxito se debe a que los menorquines lo han hecho suyo, todo son donaciones o cesiones

J. Carlos Ortega

La Biblioteca Pública de Maó es además del lugar con más recursos bibliográficos un área de reposo y solaz en el jetrón urbano. Pau Salort, un adicto al conocimiento que guarda los papeles y el patrimonio, el impulsor también del Arxiu d'Imatge i So de Menorca, es el responsable de lo que hasta hace unos años conocimos como Casa de Cultura. De familia de derechos, de Can Salort convertida hoy en extensión universitaria de la UIB en Alaior,

el preludio al convido de la izquierda, aunque lo que de verdad le apasiona y le define es el activismo cultural.

¿Cuántos libros y documentos se reparten por las estanterías de la casa?

—Libros del fondo antiguo hay unos 18.000, catalogados e inventariados y que forman parte de una base de datos estatal. A esa cifra deben sumarse los de la biblioteca y los del archivo, el número no lo tengo en la cabeza, pero es evidente que es el archivo

y la biblioteca más grandes de Menorca.

¿Cuál es el motivo?

—Esta biblioteca tiene carácter provincial, probablemente tenga algo que ver en ello que un mahonés fuera director general de Cultura, Archivos y Bibliotecas.

¿De quién hablamos?

—Sintes Obrador, era militar y casado con una señora de Ciudadela. Por eso tenemos una biblioteca del Estado en Maó, eso

al, la más pequeña y peor dotada pero grande. Ahora la titularidad es de la Comunidad Autónoma y la gestión corresponde al Consell.

¿Desde qué periodo hay libros o documentos?

—Toda la documentación precedente de la desamortización de Mendizábal, fondos de San Francesc, Sant Diego, El Socors, El Carme de El Toro. Lo que pudo recuperarse fue almacenado y después archivado por el Estado y pasó a formar parte de la Casa de Cultura cuando el industrial

EL PERFIL



● Es alaiorenc del año 71, está casado y tiene dos hijos.

● Su padre fue médico en Alaior y delegado del Gobierno en el anterior régimen.

● Estudió en La Salle y en el Instituto Joan Ramis.

● Se licenció en Historia contemporánea, cuyos estudios realizó en la UIB y en la Universidad de Barcelona. Dejó inacabado el doctorado sobre el franquismo.

● Es profesor de Secundaria, con 14 años en las aulas y con plaza en el Instituto Cap de Llevant.

● En su etapa universitaria trabajó eventualmente en Correos, en el catastro de Alaior y como repartidor de «Es Diari».

● A través de una beca del Consell realizó un estudio oral con entrevistas a personas mayores, que recopiló luego en «Vides del camp», su primer libro publicado.

● Tiene un huerto, aunque dice que es un agricultor frustrado.

● Es excursionista, buscador de setas y juega a baloncesto.

● Le gusta cocinar platos típicos de Menorca, sus favoritos son «quàtleres amb carnes seques» y «llengua amb tapenades».



EL RECUERDO

¿Qué acontecimiento social, político o deportivo le ha impactado hasta llorar?

—Soy poco emocional, pero la muerte de Vidal Hernández, el Gafas, me afectó más de lo que me imagine, no pensaba que

lo quisiera tanto. Cada vez que tengo que hablar de él todavía me emocionó sin darme cuenta, me ayudó como investiga-

dor, era un tipo entusiasta con las propuestas que presentábamos los jóvenes, su marcha fue un golpe duro.

«Es Diario» • MEMÒRIA
LUNDI, 16 DE DICIEMBRE DE 2019

Local 9

Las frases

LIBROS

«Es triste, tiramos muchos porque la capacidad de espacio es limitada»

José Codina Villalonga donó esta casa a mediados de los 40.

Aparte de la consulta por investigadores, ¿tienen alguna otra utilidad?

—Son objeto de estudio para bibliófilos, que hay bastantes, porque además hay libros en otras lenguas y son consultados a nivel mundial.

¿Cuál ha sido la última?

—Una de un libro religioso, ten en cuenta que estos eran los *best seller* de la época, en los conventos estaba la gente que más sabía leer y escribir, las órdenes mendicantes como los franciscanos vivían de la enseñanza. Pero también hay gramáticas y bace poco estuvo Juan Hernández Andreu y dijo que había libros antiguos fantásticos de economía. La consulta de investigadores es la que da la medida de la importancia de los documentos que hay aquí.

¿Me recomienda un libro que deba leer de manera irrefutable?

—Están todos los que hacen referencia a Menorca, hay más de uno imprescindible, los de historia son más preferidos, quizás es deformación profesional.

¿Cuál escoge usted en novela?

—Me siento muy identificado con «El nombre de la rosa» porque me gustan mucho los temas de archivística en la idea de que la biblioteca son como almacenes de libros antiguos, que no lo son, han de ser elementos activos.

¿Hacen purgas y tiran libros por problemas de espacio?

—Es triste, pero sí, tiramos libros porque la capacidad de espacio es limitada.

¿No prefieren donarlos?

—Damos muchas vueltas antes de eliminarlos. Miramos si han tenido mucho préstamo, si hay más ediciones. Si son del año 59 para atrás no los puedes tirar. De ese año hacia aquí, si puedes decidir si se eliminan o no. Si son de interés para institutos u otras bibliotecas, se los brindamos o avisamos a interesados en determinadas materias antes de tirarlos. Además aquí abajo hay un espacio de libros que todavía se conservan bien para regalar. Algunos no están catalogados, llegan del Ministerio y no tenemos espacio ni capacidad para catalogarlos.

¿Están al día de *best sellers*?

PRESUPUESTO

«Dedicamos 30.000 € anuales a la compra de libros, la mayoría son desideratas»

INVESTIGADORES

«El año pasado hubo 70 y 4.000 consultas, te dan la medida del valor documental que hay»

CULTURA DIGITAL

«La amenaza viene de su facilidad y rapidez, una novela exige tiempo para pillar la trama»

PAPELES

«Vengo de familia de mucha documentación antigua, pero mi pasión real es el patrimonio»



L'Arxiu d'imatge i So de Menorca.

Pau Salort i Manel Masaró, durante la presentación en abril de 2001 de esta iniciativa que apenas dos décadas después se ha consolidado como un fondo con más de un millón piezas, de acceso público y de gran interés para los investigadores y amantes de conocer cómo era Menorca y su gente durante el pasado siglo XX, un rico patrimonio gráfico y sonoro que se conserva en este depósito en el edificio del IIME en Maó.

«Alaior es un pueblo dividido por ideología y a veces parece que ha de escenificarse»

► Pau Salort reflexiona como alaiorenc sobre la división política de esa sociedad y con el antecedente reconocido de haber participado en procesos electorales con Esquerra de Menorca y Junts per L'E.

—Alaior es un pueblo muy dividido, no en la calle sino ideológicamente un poco de manera forzada. Ya veces ha de intentarse escenificar en el Ayuntamiento.

¿A efectos de gobierno en cuánto cifra la diferencia de un grupo a otro?

—Conozco a concejales de uno y otro grupo y sé que el 90 por ciento de las cosas que

harían por el pueblo son compartidas, lo que pasa es que mimetizan lo que ocurre en Madrid entre PP y PSOE. Y lo que ayuda también a esa división es que hay mucha gente a la que le gusta tener un rival, como el Barça y el Madrid, que no sean lo mismo el uno sin el otro. La política no debería ser esa, pienso yo.

Tanta intensidad está rozando la crispación

—Está un poco inducida por eso que te explico, tengo esperanzas en que pueda mejorar. Tal vez creen más fácil ganar electores desde la crispación y creo que se equivocan.

principales usuarios?

—Ahora los principales son los mayores, que utilizan sobre todo la hemeroteca, también hay un sector de adultos que usa mucho la sala de estudio, un amplio colectivo que utiliza el wifi en la sala de ordenadores, hay una veintena. A veces son jóvenes que vienen a jugar con el móvil pero aquí ofrecen un servicio público y este es un espacio social, como los comercios pequeños, si desaparecen la sociedad estará más perdida. En cuanto a investigadores, el año pasado hubo 70 y casi cuatro mil consultas, es un

número elevado. Muchas se pueden realizar por la web.

¿Aprecia la población este potencial bibliográfico?

—No lo sé, el lector de libro está bajando en todos los niveles, lo dicen las estadísticas del Ministerio, aquí en concreto llevo poco tiempo para detectar cambios.

¿Se confirma la amenaza audiovisual para el papel?

—La subida digital tiene su razón de ser en la facilidad del sistema, te metes en el Google y ya sabes qué noticias has de leer, todo es rápido e inmediato. Para el libro necesitas tiempo, coger el hilo de la trama, si es una novela, y las nuevas generaciones dedican menos tiempo seguido a hacer algo, les cuesta hasta ver una película porque es larga. Es una cuestión de cultura.

¿Por eso se han adherido a esa cultura y ofrecen servicio audiovisual?

—Mientras vengan los jóvenes y están rodeados de libros, es más probable que cojan alguno que si ponemos internet por la calle.

Se le atribuye la creación del Arxiu d'imatge i So, ¿estamos en lo cierto?

—Es como un hijo. Lo fundamos a partir de la Fundación Rubió, con unos primeros trabajos de filmeteca llegamos a un acuerdo con el Corvell, con Simón Gómez primero y luego con Bep Portet.

lla, para crear un Arxiu d'imatge i So conjunto y nos pusimos a ello en 2006. Lo coordiné, pero la gestión está contratada a una fundación sin ánimo de lucro, Aladem, de la que yo era el presidente.

¿Cuántos documentos ha recopilado?

—Partimos de cero y ahora tiene un millón de fotografías entre papel y digitales, unas tres mil piezas audio-visuales y fondos musicales. El manejo es más complejo que un simple archivo de papel, pero su característica principal es que no ha necesitado comprar nada, ha sido entendido como un archivo de los menorchinos y todo lo que tiene son donaciones o cesiones.

¿Ha habido muchos donantes?

—Muchos. Hemos convencido a la gente de que si querían tener memoria de lo que había sido la Menorca del siglo XX habíamos de tener las fotos.

¿Hay material suficiente para hacer la foto real de la Menorca del siglo pasado?

—Sí, de hecho la exposición que hicimos acabó siendo recopilada en un libro que te permite hacer una idea de lo que era antes y ahora. No solo en paisaje sino en costumbres sociales y otros aspectos. Por ejemplo, ¿cómo resultaba más fácil saber cómo se hicieron los hoteles de Son Bou, con los papeles de la licencia que ve-te a saber si se concedió o viendo unas fotos de cómo se construían? Es más claro que cualquier licencia.

Se le nota orgulloso.

—Es que lo estoy, mucho.

¿Es un adicto a lo antiguo?

—Vengo de familia de mucha documentación antigua, pero lo precioso es decir que soy adicto al patrimonio de todo tipo, me duele su pérdida.

Usted pertenece al mundo de la enseñanza, ¿por qué somos incapaces de consensuar una ley de educación?

—Porque muchos siguen viendo la educación como un arma.

¿Lo es?

—En absoluto, trata de ayudar a las personas a ser críticas, no es que lo queramos los profesores, lo dice la ley. Aquí se hizo un pacto por la educación, que es modelo, y elaborado de abajo a arriba y a Mallorca llegó arriba sin haber pasado por las bases.